

ბუჩქი ერეკუნებისა

975/2
2002

5-6
2002

პოსტით
პროცესინგის
სახელმწიფოს
სამსახური

ბიუროსი რეგისტრირებული
და რეკონსტრუირებული
ბიუროსი ბურჯისაშენის

ბიუროსი რეგისტრირებული
ბიუროსი
6060 (900060) კანტაბაზის

კომპიუტერული რეგისტრირებული
რეგისტრირებული

რეგისტრირებული:
მარინე კოკინაშვილი,
ნანა დოლოძე,
რამის ქურდიანი,
ინგა ლუცაძე,
ნინო ჭუმბურიანი.

მხატვრული რეგისტრირებული
რეგისტრირებული
ინგა დედოძის

კომპიუტერული
ინგა ჭუმბურიანი

მხატვრული
გია ლიში

საინფორმაციო საბიურო:
მარინე ზურაბიანი,
ინგა ბურჯულიანი,
ლილია გვარამია,
კახი ვაბუნიანი,
მარინე გოგილაშვილი,
ლილია გოგილაძე,
ქოქეციანი ლილიაშვილი,
ნანა ურიაშვილი,
კახიკა ქორია,
მისხელი ქურდიანი,
ლილია ლეონიძე,
გიორგი წახიასვილი,
რამის ხმელაძე,
ნინო ჯორჯიანი.

რეგისტრირებული
მარინე ხაჭავაძე

რეგისტრირებული ქ. თბილისის
მთაწმინდის რაიონის სასამართლოს
მერ 12.04.99, № 49-88.

სასამართლო:

ქ. თბილისის
ტ. 99-75-48

E-mail: burji@posta.ge

დოკუმენტის მართლმართლი სადასტურებელი...

... როცა ენას ვერ
ვუპატრონებთ, ეროვნებას
თვითონვე წაგიშლით; იღია
ჭაფჭაფაძეზე ვიტყვი, რა
მწერალიაო; აკაკისაც
დავიწუნებთ, როცა წმინდა
თამარ მეფეს უკადრებულს
ვაკადრებთ, ცხადია, დიდ-
გორის შემორიბლსაც
სელგყოფთ.

დიას, გაკვირვებით არ უნდა
გვიკვირდეს.

განგაში კი უნდა ავტყნოთ
– არა მხოლოდ ამ
შემზარავი ფაქტის გამო,
ყველაფერი იმის გამო,
რამაც აქამდე მიგვიყვანა.

გაზეთი „თბილისი“
№ 64, 2003 წ.

შინაარსი

სანაღმისო ანა

საქართველოს კანონი სახელმწიფო ენის შესახებ 2

საქართველოს პარლამენტს 2

თ. ტყეშელაძე, ახლია დიდიმთიანი თავისუფლება?! 3

საკანონმდებლო

მამარია საქართველოს პრეზიდენტისადმი 7

მამარია საქართველოს მოსახლეობისადმი 8

დ. მელიქიშვილი, მართლმადიდებლობა - ქართული ეროვნული
ცნობიერებისა და სახელმწიფოებრივი
ერთობის საფუძველი 9

ბ. ჯორჯიანი - 60

უ. სახლიხეიშვილი, „მე მინდა გავხლე წინამძღოლი“ 12

თეატრალური

ბ. არაბული, ქართული ენა ეროვნულ სკოლაში (კონცეფცია) 21

თ. გოგილაძე, პოეზია „სადღევრებელს“ შემოქმედებითი
ისტორიისათვის 24

ა. ხარინაული, წმინდა წერილის თარგმანები 25

რ. ანაი ჩაბუა

რ. ტყეშელაძე, დიდი ფეხბურთი 23

სამედიცინო კონკრეტები

ვ. იმიაშვილი, ფ. გოგიანიშვილისა და
ბ. შუხარათის ურთიერთობები 29

ახალი ნიშნები 5.6.10.11.28

ინფორმაცია 32

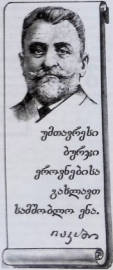
მოკლემწიფო ანგარიშები 32

ბურჯი ეროვნებისა

BURJI EROVNEBISA

№5-6 (54)

2002

უძთაფრესი
ბურჯი
ეროვნებისა
განსლავთ
სამშობლო ენა.
იკვსთა

გამომცემი
თავი პრესა

თბილისი 1 რაიონი

ჩვენი მკითხველმა აცის, რომ საქართველოს პარლამენტში პროექტის სახით წარდგენილია „საქართველოს კანონი სახელმწიფო ენის შესახებ“; ისიც ცნობილია, რომ საზოგადოების განსაკუთრებულ გნებათაღელვა გამოიწვია კანონის მე-10 და მე-12 მუხლების რამდენიმე პუნქტმა. გათავაზობთ სადაფო პუნქტებს. აქვე გეტყვით ამ თემაზე მწერალ თამაზ ზინდარის საუბარს გაზეთ „აზილისის“ კორესპონდენტთან.

საქართველოს კანონი სახელმწიფო ენის შესახებ

მუხლი 10. საქართველოს მოქალაქეების უფლებათა გარანტიები ენის გამოყენების სფეროში

1. საქართველოს ყველა მოქალაქე ვალდებულია ამ კანონის შესაბამისად სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებთან ურთიერთობა დაამყაროს სახელმწიფო ენაზე.

მუხლი 12. სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა საქმისწარმოების ენა

5. ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანო — საკრებულო უფლებამოსილია მისი სრული შემადგენლობის უმრავლესობით მიიღოს გადაწყვეტილება ამ კანონით დადგენილი წესით საკრებულოსა და მის დაქვემდებარებაში არსე-

ბული შესაბამისი აღმასრულებელი ორგანოების საქმიანობაში, სახელმწიფო ენასთან ერთად, ადგილობრივი მოსახლეობის უმრავლესობისათვის გასაგებობა სხვა ენის გამოყენების შესახებ.

6. ამ მუხლის მე-5 პუნქტით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების მიღების შემთხვევაში ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს უფლება აქვთ:

- ა). ჩაატარონ სტომები და სხვა ზეპირი მისმენები შესაბამის არასახელმწიფო ენაზე;
- ბ). საკრებულოს იურისდაქციის ტერიტორიაზე შემდეგ დეკლარაციას დაეკრებოდნენ პარტიის ზეპირი ანდა წერილობითი ფორმით ოფიციალური ურთიერთობა დაამყარონ შესაბამის არასახელმწიფო ენაზე;
- გ). შიდა სარგებლობის საქმისწარმოება განხორციელონ და შიდა სარგებლობის დოკუმენტაცია შეადგინონ შესაბამის არასახელმწიფო ენაზე;
- დ). სხვა სახის საქმისწარმოების მისაღებად დოკუმენტაცია, რომელიც არ არის მითითებული ამ პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტში, სახელმწიფო ენაზე შედგენის შემდეგ თარგმანს და გამოიყენონ შესაბამის არასახელმწიფო ენაზე.

ბ ამოუტყვით რა ჩვენი ღრმა პატრიოტების საქართველოს პარლამენტის მიმართ, თავს ვალდებულად ვთვლით, სწორედ პარლამენტს გავუზიაროთ ჩვენი მოსაზრება საქართველოს სახელმწიფო ენის კანონის თაობაზე და კავშირებით განსაკუთრებით იმ „ცვლილებების“ გამო, რომელიც კანონპროექტში მოვიანებით შეიტანეს საქმეში ბოლომდე ჩაუხედავ უცხოელ მრჩვეულთა თუ ჩვენი ზოგიერთი ცნობილი, მაგრამ, სამწუხაროდ, ჩერ კიდევ ძველებურად მოახრიენ თანამემამულის წყალობით.

საქართველოს პარლამენტს

გაუზვიადებლად შეიძლება ითქვას, რომ ნებისმიერი ამგვარი „ცვლილება“, ადვილი შესაძლებელია, მსგავსად ბევრი ამგვარი ანტიკონსტიტუციური და საზღვროდ განსაზღვრული გამოსდომისა, შორსგაშინებული პოლიტიკურ ავანტიურად და უაღრესად ვერაფერი იარაღად იქნეს ისე ჩვენი სახელმწიფოებრივი თავისთავადობის წინააღმდეგ, მიუხედავად ამისა, სურათ თუ არა ეს „აბიექტურად განწყობილ“ ჩვენს თანამემამულეებსა და უცხოელ მეგობრებს.

ამდენი, საქართველოს პარლამენტს კვლავაც გამოიჩინოს სათანადო პრინციპულობას, რადგან ამგ-

ვარი „რჩევების“, უფრო ზუსტად კი, ამგვარი კატეგორიული მოთხოვნების გათვალისწინება, ისე და ისე ლენინური ინტერნაციონალიზმის ტყვეობაში დაევაბრუნებს მხოლოდ, რაც, უპირველეს ყოვლისა, სათუთოს გახდის საქართველოს დამოუკიდებლობას; გასარკვევო გავაზრდება, ღირსნი ვართ თუ არა საერთოდ დამოუკიდებლობისა, შევკვიდრა თუ არა, ჩვენი თავის საქართველოს საკითხების გადაწყვეტა სხვათა კარნახისა და რჩევების გარეშე...

ამიტომ, ჩვენი აზრით, რაც შეიძლება სწრაფად და ერთხელ და სამუდამოდ უნდა ვაირკვეს, ქართული ენის კვლავაც ფორმალურად აქვს ჩვენი კონსტიტუციაში სახელმწიფო ენის სტატუსი მიინკუბული, თუ, როგორც ნებისმიერი სახელმწიფო ენა, ისიც ერთნაირად სავალდებულოა ქვეყნის ყველა მოქალაქისათვის“

პატრიუსკემით, საპარტიო-პარლამენტო მუხარამთა საპარტიო-პარლამენტო კავშირი 14 მაისი, 2002 წ. „ლიბერალური საქართველო“ №20. 2002 წ.

შეშობინებულმა ზომ უნდა იყოფენ, რომ პატრუა სცენ იმით, ვინ შეიფარა, ლეკმა ვაჟი, ჰერი მისცა და თანამოქალაქედ მიიჩნია... ეს დიდი პატრისკვამი, პრემიერობაა ქართველი ხალხის მიერ ზღაპრით გამქაფანებული... მაგრამ იმათზე რა ვთქვათ, როცა დღითი ქართველები არ ვახორციელებს სწორად, კომუნისტების დროინდელი აზროვნების ინსტრუქია ჯერში ისე მშლავრია და ლენინური ინტერნაციონალიზმისაგან არ განსხვავდება... რასაც ზოგიერთი ჯერი პოლიტიკოსი და პარლამენტარი დაზარალებს მკორე ერების დასაცავად იფიქრებენ ინტერნაციონალიზმი. კომუნისტები მეტს კი არაფერს იწოდებენ — დაჯი და ინტერნო. თუკი ჯერ ველას უფლებას მივცემთ, საქართველოში საკეთარ ენას მისცენ უპირატესობა და არა ქართულს, მაშინ საქართველო აღარ გვექნება!

მე რასოდეს ვიფიქრებ რადიკალიზმის მომხრე, მაგრამ ამ შეშობილებაში მეტი ამაფერი დამჩინია, რომ ვიქცე — ვისაც არ სურს ინსტრუქციის საჭიროების სახელმწიფო ენა, მაშინ უნდა გადაიფიქროს აქ დარჩეს თუ თავის სამშობლოში დამბრუნდეს. კომუნალური ბინა გამიცია, კომუნალური სამშობლო — არა...

ჯერ ეროვნული მოძრაობა არ გეშინი დაწვებულია და არ გეშინი. 90-იან წლებს ვეუბნებოდა. ეროვნული მოძრაობა მაშინ დამეო, როგორც თემა პირველი ნაბიჯი გადადგა ამქვეყნად თავის საზოგადოებაში. მისი დასახს, მიმართულება და ასე ვთქვათ, იდეოლოგია ჩამოყალიბდა (არ შევყარე ეს სიტყვა, მაგრამ ამ შეშობილებაში ვებომა, ვერ გადავირჩინებ)... სიკვრივ, შეშენარებლობა, საინფორმაციო, მართლაც კაცს ეს დიდი იდეოლოგია დასცა... დღეს ქართული სახელმწიფოებრივი იდეოლოგია საჭირო, როგორც ამ დღისთვის არ გამოირჩევა და არც რომელიმე სხვა ერს უპირატესობა. პრაქტიკა — ასე შეონია, საქართველოს სახელმწიფო ენად ქართული ენის გამოცხადება უფრო მეტ თავისუფ-

ლებასა და შეღავათებს მისცემს ჯერნი ჯვენის ტერიტორიაზე მკორეებ სხვა ხალხებს, ვიდრე აქამომდე ჰქონდათ. ახლა ისინი გავრცეელობის ბერესში დაბორიალებენ; არ იციან, რომ სახელმწიფო სახელმწიფოა და მის კანონებს უნდა დაემორჩილო, რადგან ეს არ ესმით, მაშინ პარლამარ უნდა ვუთხრათ... ჯერ კი გვერიდება პარლამარი საუბრისა. ვითვალისწინებთ, რას

სახელმწიფოს.
— ბატონო თამაზ, ვითარება მართლაც ვაესაძლიოს? კარგად ყუა ჰყავის, ნამშვილი... დედასა და მამასთან მიმართულია. თქვენივე სიტყვებით რომ ვთქვათ, აკუტანტიც კი ვერ ჩაადგება ჯვენს ეროვნულ კულტურას, მწერლობას ისეო მღვიმარეობაში, როგორც ეს ჯვენი პოლიტიკოსებმა მოამტრეს და, თანაც, სულ ჩამდენივე წლის განმავლობაში... ამას ემატება

იტყვიან შეშობლები — სიმბოლო, რუსეთი, უკრაინა... მაგრამ ერთხელ და სამუდამოდ ვერ შევყვით, რომ ამ შეშობილებაში მთავარია ჯვენ რას ვიტყვით — ქართველი ხალხი როგორ გადაიწყვეტს ქართული ხალხი თე არასოდეს გადაიწყვეტს სხვა რომელიმე ხალხის საწინააღმდეგოდ...

ესალოდ უნდა არსებობდეს ადვალსითი ერთნაირად საუფლებლო სახელმწიფო კანონი, რომლის პირველ პუნქტშიც გაჩვეული იქნებოდა, რომ საქართველოს სახელმწიფო ენა ქართულია — ჯვენი გასაერთიანებელი და იმის საწინდარი, რომ მომავალში შევალთ იგ როგორც ვადრება დამოუკიდებელ

განათლებლისა და ინტელიგენციის განაძირება... — ჯვენ საბედისწერო შეიღობა დავეშვიო. დიდი ეროვნული საყრდენები ირლვეა, რაცე აქამდე იდგა ჯვენი ეროვნული ფსიქოა და ჯვენი სული უძლებს უფელგარ გასაქირს.

მაგრამ განათლებისა და ინტელიგენციის იღვრიება ამ ეს საყრდენები შიარყო. თუმცა, ინტელიგენციისადმი დამირისპირება დღეს არ დაწყებულა... რატომაც ეროვნული მოძრაობის ერთ მომენტში ჯვენი მარცხადები იქნებოდა. საქართველოში მართლაც მისი რევილუცია, ოღონდ მზადელი ჯვენების ფსიქოში, საშუესაოდ, პროვინციალიზმმა გამოარყვა. არაერთხელ მოთქვამს, პროვინციალიზმის ხალხის საშობილარია, პროვინციალიზმი — ბრბოსი. ავლა უსახური ბრბოშია ჩაყარული. ბრბო შათი თავშესაფარია, აქ იგი დაეუღლია. ბრბო საშინელდება, რადგან აქ თავს იცრის მასად ტყუილი ადამიანური ენერგია, რომელიც აშკარად ვილავებოდა ერთადერთი შემაყვებელი კულტურა.

ხალხი, ბრბოსაგან გამსხვავებით, პროვინციების ერთობა. ბრბოში ეს ერთობა დაყარულია. ამით შედროვნეს სარგებლობენ. ოღონდ, თავის დროზე რაც ქრება დედაბო, ბევრი რამ მოშინდება. ველმწიფელობის გამო... ბევრს მართლაც ნამშვილად

უფრო და უფრო სამშობლო. ბევრმა, სიმართლე უნდა ითქვას, სამშობლოსადმი თავდაპირველი, ფანტაზიური სიყვარული სათავისოდ გამოიყენა და მერყავარდურ ჩაჩბინში მოაქცია ერთგული იდეა... ამით, ხანგრძლივში მოაქცია თავისუფლების დიდი იდეა, რომლისკენ დღეს წინდავლელი გზები და ატავებენ. მაღალი ამ თავისუფლებისაგან აღარაფერი შეგვიშალა. თავისუფლების ჩინებზე სამშობლო სანახაო არაფერია ამდენად დემოკრატიულია და თავისუფალი ხალხი ამის ხილვისაგან.

ამაში ისევ და ისევ ჩვენს თანამემამულეთ, შედარებით მიუღწევი ბრალი, შედარებით მიმარტყვენი პოლიტიკოსები და მწიკრისაგან ამას თვალსაზრისით ვხედავთ. ბიბლიაში წერია: უკანონო წინ გამოვლენი. უკანონო გამოვლენი წინ, მაგრამ ისინი არ აღმოჩნდნენ, ვისაც მოსე წინასწარმეტყველი გულისხმობდა – მათ მინათს ღებვა გამოიყენეთ!

მინათს, როცა პირბოლოდ ვხვდებით მთავრობის ბრუნს თუ სურთამართის სავალდებულო ფინანს ბრუნს – სტენიაროდ არ გვერბოდნენ, ზღვრის არ მოკვდებოდნენ, ეს მინათს გადმართა და დროზე უნდა მოეხიზნათ – ამბობს ავტობიოგრაფიკი პარტიულიად გავლილ სტენიაროდანამ ასე უფრო გავლილდება მინათსთან პირბოლოდ მყარად დამსახურა, რომ ამ მხრე ზიადე კი არ იქნება...

სოციალური პარტიულიდებში შეწიქებულმა ადამიანმა შეიძლება, დღევანდის პოლიტიკოსს, რომელიც ამბობს, ჩვენ ვინც კვლავ ევროპა, თვითონ, წიგნი... მეტიამ მე ვიტყვი, სწორედ ძალი, ვეჭვობს თანა კვლავზე მერტად გვბრუნდება თვითონ და წიგნი. ჩვენ კვლავზე იქნით ერთი ერთი და, კვლავზე წიგნიმ გადგავარდინა. საქართველოდან დამსახურებულს სწორედ ხატი და წიგნი ვაქვინდა. მტრის შემოსევასს პარტიული კაცი ხატის და წიგნი შეიძლება, ვ. ა. მან იყოდა, რა იყო მისი მოთავარი სიძლიერე ანუ სტენიაროდ ჩვენ რატომღაც ამ სტენიაროდს დემოკრატიისადმი ეს არის კვლავზე სიძლიერეში შევტყობი – ჩვენ დარტყმულნი ვართ და დროულად უნდა გამოვხიზნოდეთ!

კვლავზე დიდი, გადამარტყვი ძალი ერთგული ბიზნესითი და ჩვენ სწორედ კვლავზე და ბიზნეს დემოკრატიისადმი კვლავზე მეტი, ჩვენი ერთგულების საყრდენი – ბიზნესი და კვლავზე თვითონვენი! ვიღაცებმა ზუსტად იციან, მისწინა რა უნდა ამოიღონ... ერთგული ბიზნესი კვლავზე ერთ-ერთი სიძლიერეა. დღეს მეტი ნატიმ დიდი საჩუქრისა შევსებოდნენ უწოდება, რომ, თუ კვლავზე ხელს არ შევსებოდა, ბიზნესი არ განვითარდებოდა. ბიზნესი კვლავზე დემოკრატია და ერთობი-ნდობი მოსავალი არ იქნით. მაგრამ კეთილშობილის საყრდენი უნდა იქნებოდნენ – იქტომბრის ჩვეულებამ არ დაიცვინა საქართველოს ამ ირის დემოკრატიის აღიარებდა.

რაც შეეხება კორუფციას, კორუფციის იყო და იქნება. წინათ მას ემთხვეოდა სიღარიბეში ექვნივლია. ამ ბაილის, რომელიც ადამიანთა ჩანსებელი უფროსს უნდა ვებრძოდით, წინათაც არ უნდა დავგავრდებოდნენ, რომ კორუფციის ზედა წარმდგეოდა ეს ჩვენი უფრო მით იციან, ვისაც კორუფცია ხელს აძლევს... განდობილ სამთავროს სტენიაროდ მისამართი ინტელექტის სქამებში დემოკრატია. კორუფციის მთავარი ერთგული ბიზნესი და კვლავზე დაუბრუნებოდა. სწორედ ამიტომ ეწინააღმდეგება ბიზნესის განვითარებას კორუფციის თვითონვენი უნდა შევსებოდით, რომელიც ბიზნესს ადობობენ.

ჩვენს ენასაც იმიტომ ექვნივნიან, რომ საკეთარ სურხელს არ ვაქნობდით და ლტახები ვართ. თითი წელიწადი კვლავზე წინ ვერ წავიდა არადა, შევსებოდით თვნი წინააღმდეგობა. მისთანა გასწორებელი ვერმანა ზედი წელიწადში წელში ვაბრათა, რადგან იყოღებოდა რა უნდა ვეფებოდით, ჩვენ კი სამწიკრად არ ვიქით, რა ვერნდა.

რაც შეეხება ინტელექტის, მან ჩველებური ჩანდობით, შეხებით ხელში უნდა დავიყვას ის ფაქტობრივად, რაც მშობელმა ხალხმა მოიბოძა იფლითი და ვარტით, ასეც იქნებოდა კიდევ უფროსს ჩვენი ინტელექტისა. ამის დიდი მავალითა ჩვენი წინასწარმეტყველი და მასწავლებელი ილია ჭავჭავაძე.

ჩვენ კი პარტიულად ინტელექტ-

ტის შევსებოდა. მისი იზოლირების მიუხედავად, ამას დემოკრატიულიდ თითი ვაქვრებდა. გადამართის დღევანდის ექვნი, სიღარიბე იყოვე სტენიარო კატორღათი სიღარიბე იყოვე ცენზურაა. ინტელექტის დიდი ნაწილი ამ ცენზურის ტრავმაშია.

ამიტომ არასოდეს ვაქნობოდნენ უცხოეთში მოღვაწე ქართველები – პარტიული ინტელექტის ასე ვეფებოდა ამ განსვენებელი განსულ კახიბეც... შენი რაა, რომ ამდენად შენი დამღუპველი ინსტრუქცია... ილიის სიტყვებით მიუხედავად იანთარტებს, ილიონ ვერს არ დავასახლებ... და იქვე ვიტყვი, რომ ამდენად ნაკლებნი არაფერთი არაან ის სტენიარონი, ვაქნობდით თანა საქართველოში რომ დარჩნენ და სამშობლო არ მოატყვის, მაგრამ ისინი სათანადოდ დადსახლები არაან... უცხოეთში მოღვაწე ინტელექტის არსებობის ბრუნის ვინებებთ, ჩამოვლენ, კორუფციის განმარტყვი და ბილვის ვერ იქნით...

უფროსს არბატყვის რატომ არ ვანივებთ ბიბლიის ბრუნის, ისეც ჩამოვლის თბილისში და მასაც უფერს სავალდებულო – ამ პარტიული ინტელექტისაგან ჩით ვინ სხვა ვეფებოდა? თითი სტენიაროდანამ მოღვაწეობენ და ამ ქვეყნის სახელით გამოდიან... ღვინი მავარტო მავარტყვი კი იტალიული

სახლი ნიგნი

0203 87862000

**გაერდახულის
უქმ-ნერდოლები**

მომღერალია...

ერკობა, ქართულები სხვა ხალხისათვის ვართ თავგამოდებულნი. მოსკოვი რომ დატოვეს, პეტრე მაგარტოვს ვაძუც-და გული და არა რეს ვეგრძობსმს ღვეწმდაა თუ სინამდვილე, არ ვყო, მაგრამ ძალზე საყურადღებო გამოვლინება, ქართული ხასიათის ნიშანი... შესაძლოა ჩვენი მოძვარი აღფრთოვანდება აქედან მოდის...

ამას იმტოვო ვამბობ, რომ ჩვენს უოველესი უბედურებანი თავადივე ვერაფერა ხელა. ამაზე ვგმობთეს დაფიქრება ქართული ხალხი გონიერია, თუმცა, ბოლო დროს, პოლიტიკამ და უთიხებამ მს გონება დაუბინდა. ეს ბინდი უნდა მივიწიროთ და სინამდვილეს თვალბში შევხედოთ...

უსარმხზარი ლატვიანებისა და ელტურის შემქმნელი ერთი ადამიანურად ცხოვრების ილიხია. აქვე ერთგული, წეს ქართულ ხალხს თავისი იტორიის ზარბაზნზე ადამიანურად არ ვცხოვრია, თუმცა ხალხისათვის თავდადებული ტანტული წინამძღოლები — ბრძენი მღვდლები, მაგარტოვნია გმობელი დინასტია გვაყვია... დიდი შარბოვნენი და ფილოსოფოსნი მრავლად შუაგის წიაღმა...

რატომ ამაზე არ ვფიქრობთ? ადამიანურად რომ დავიწყოთ ცხოვრება, უწინაესად ჩვენს ენის

უნდა გავეფრთხილოდეთ. რადგან ენა ის ფენომენი, რომელიც თავისთავადიანა შეგვიანარტუნებს ეკლესიის ენების და სხვადას, ვისაც დიდი პატივი ექცევა ქართული ეკლესია, პატივი სცემს და დააფასოს საქართველო და ქართველობა. საამაყო უთოდვე ბევრი გვაქვს. უთიხრთაბიჯივების გარეშე არაფერი ვამბოვა...

— „თბილისი საუნეფრასიტერო ქალაქი თ იყო მაგრამ თავად ქალაქი ადამიანური ზნეობის, პირალისა თუ სერაოდ, ადამიანური ცხოვრების უნეფრასიტერს წარმადადებდა. დღეს თ, საუნეფრასოდ, უნეფრასიტერის ცნებაზე ვაფუასურება და ადამიანისუც“ — ეს თქვენი სიტყვებია. კონკრეტულად გეითხარია, რა არ მოეწონო დღევანდელ თბილისში?

— ბევრი რამ არ მოწონს. ზენ დავთოვეთ ის, რითაც თბილისი თბილისობდა, რითაც გამოირჩეოდა და აველას იზიდავდა. ანუ მომენტალური ასატორისანი მწვერივებით. დღეს თ ქალაქში ხელი ავიდოდა. ჩვენთვის სულ ერთია, რაოდენი იქნება ქუჩები, სკვერები... თბილისი ნავეთი საყვია და სმს არაფერ იღებს. შევეყვითი ამასაც არადა, უწინ, რუსთაველის პრისსექტზე ხელდასრუც თ პაპიროსის ნაწიქს არ დავაფებდა...

საწიქსთაოდ, თბილის-ქალაქობის ზენის დამკვიდრებასთან ერთად, ყარაბაღული-ნეტორი მუღღაფებუ დავთყავინეს. თუმცა, თბილისი მათი საფიქრობელი არასოდეს ყოფილა ის ილითაფეე ნამდვილი ევროპული ქალაქი იყო. სადაც XIX საუკუნის 50-იან წლებში იტალიური ოპერა გაიჩნდა... ამის მნიშვნელობა ზენ ნელხელა დავთყავინეთ. ამას წინათ ტელეფონით ამე და დამე* წაითხებამ... დედუქების თამხლებით, ვალაქტორნი და დედუქები ერთად ვერ წარმოიღვრებია. ვალაქტორნი დიდი ეფრობული პიეტე იყო... „და წიაღლ ჭარში, რიგობრე მოყარტო“, ასეთი ზენებები ჭეონდა... დედუქების თამხლებით მნიშვნელო თავისი დამე* ალბათ არ მოეწონებოდა... ეს დღეს რატომდაც, ყარაგი ტონი ჭეონით, არადა, ძალთან ეტლიად დედუქი და ზურჩა თივისთიფად, ვებრტყეობი მნიშვნელობით, ურავიო ჩოღია, მაგრამ ზენთვის დამხმარია-

თებელი არ იყო ეს გარკვეული ფენის ატრიბუტი იყო ჩვენს ქალაქში.

ოფესდაც ჩვენს ევროპულად ვცხოვრობდით. დღეს თ აღარც ევროპულად ვცხოვრობთ და აღარც ამოურად...

პარაველი, რაც მოვკალით, ქალაქის ცხოვრებაში ჩავედა ეს ცხოვრება. თითქმის გარკვეულად არ იგრძნობა — მანქანები დადიან, კადე და ჩესტორანული მრავალად არის. ვერსად იმდენ ყაზონს ვერ ნახეთ, რამდენიც თბილისშია. ამორეყვასიონის სხვა ქალაქებშიდანაც ნამოდიან... საინგავში ვითარება ცნობისათვის, ლანდონსა და პარიზში ყაზონი არ არის!... ამერიკელები ლას-ვეგასში ხაღთან სათამაშოქ!

ჩვენთან თ ყველაფერია, ნაირგვარი სტილი ერთმანეთშია აღარებული. ეს ელტურის დამკვიდრებამ მოიტანა. ქუჩის დემონსტრაციების უარყოფით შედეგს დღეს ეძიოთ: ქუჩაში გამოხუცილი ბავშვი სკოლაში აღარ დამხრუნდება... საფრანგეთში, პარიზის კომუნის დღეებში, შვირლებს იტყობაღეს ბარიადებზე გამოჩენა... ასეთი ხალხს ფრანგები...

ჩვენთან თ... ექიმმა ოპერაციო მიატოვა და დემონსტრაციებზე გამოვიდა...

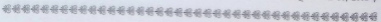
განა, შეიძლება დღევანდელ თბილისს საუნეფრასიტერო ეწოდოს? არადა, ოფესდაც, ასეთი ქალაქი ნამდვილად იყო, მიუხედავად იმისა, რომ მონიშნა მიუცხოვრობითი იოი საუკუნის მანძილზე. ჩვენ გადაფერხინა საუკუნეების წიაღიდან მომავალმა ავტორებებმა ინერციამ, ხალხს ძალა და ინერჯია შეთხერია. ამ ავტორების ხელისუფლება ეფრობული იყო. ავტორების ევტორი სწორედ ეფრობისაფეე იყო მიმართული — ამან გადაფერხინა ოუბანციის დროს.

აქამდე სვლი ცოცხალი მიუტარებთ და ახლა უნდა დავთმით თავისუფლდებოდა, როცა ვატირში ზენი დროსმ ფრიალებს? არამც და არამც! — ეს ექნება დიდი დანაშაული არა მარტო მიამველის არამედ მთელი საუნეფრასიტელოს წინაშე!

ესაფერა

თამარ შანიშვილი
„თბილისი“ № 53, 2002 წ.

ახალი წიგნი

**მს. პაპაბაბუნაძე, საპატრიარქოს
პატრიარქოს თანაპირველი, სპარაპირველი
მეთაური, პაპის პაპაბაბუნაძე მეთაურის**

ქართული მართლმადიდებელი ეკლესია გარკვეული პრობლემების წინაშე აღმოჩნდა... იუსტიციის სამინისტროში მოხდა კანონპროექტ რედაქციის შესახებ, თუმცა ამან ვითარება კიდევ უფრო დაძაბა... წინაშე ვაგვიჩვენებთ: „რატომ დღეს საპატრიარქო?“ არ არის ასე... ჩვენი მკითხველს შეგახსენებთ, რომ 1995 წლის 18-19 სექტემბერს გაიმართა საქართველოს მართლმადიდებელი ავტოკეფალური ეკლესიის კრება. გადამწყვეტი საეკლესიო კრების მიზართვა ქართველი ხალხისადმი და კათოლიკოს-პატრიარქის მიმართვა საქართველოს პრეზიდენტისადმი. აქვე ვაქვეყნებთ პროფ. დ. მელიქიშვილის მიერ 1997 წელს გამოქვეყნებულ წერილს. ვიმედოვნებთ, ჩვენი მკითხველები ზღეს შედეგებს ჩვენი საზოგადოების გაერთიანებაში და არსებულ პრობლემების მოგვარებაში...

თქვენი აღმატებულებე!

საქართველოს მართლმადიდებელი ავტოკეფალური ეკლესიის კრებამ, რომელიც ჩატარდა ამა წლის 18-19 სექტემბერს, მიიღო თქვენი მისალმება, რისთვისაც დიდ მადლობას ვხვდებით. კრებამ გამოიტანა დიდმნიშვნელოვანი დადგენილებანი: დაამტკიცა საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის ახალი დებულება, მოახდინა ახალი წმინდანების კანონიზირება; განიხილა სასულიერო განათლების დღევანდელი მდგომარეობა და მისი გაუმჯობესების მეთოდები და საშუალებანი. ასევე განხილულ იქნა საქართველოს საპატრიარქოს მისიონერული განყოფილების საქმიანობა, დაისხა სექტანტთა მხილებისა და საქართველოს ეკლესიის სხვა მართლმადიდებელ ეკლესიებთან ურთიერთობის განმტკიცების გზები.

დღეს ჩვენ განსაკუთრებით გვაწუხებს, რომ დაპოუტადებული საქართველოს არსებობის პირველივე წლებში ჩვენი ერის კრუმობღვებებისა და სექტანტურ მწვალებლობათა შექმნელებელი და გამიზნული მემორტყვის ობექტი ზდება, რაც ნშირად ქველმოქმედებისა და ქემანიტარული დახმარების ნიღბით იფარება.

სამწუხაროდ, მათ უკვე მრავალი იდამიანის სულის შესუდვა შეძლეს, რაც ძალიან დიდ საფრთხეს უქმნის ჩვენს ეროვნულ მთლიანობას, ჩვენი ტრადიციებსა და ზნეობას, ჩვენი კულტურას, და რაღა თქმა უნდა, ქემმარიტი სარწმუნოების გზაზე ჩვენი ერის სელას.

მართლმადიდებლობა და ქართველობა საუღუნეთა მინახლზე ერთ მთლიანობას წარმოადგენდა. ასეა, დღესაც. ამიტომაც იდამიანი,

რომელიც სცილდება მართლმადიდებლობას, ეყარება ერს.

საქართველოს ეკლესია მიმართავს საქართველოს ხელისუფლებას და პირადად თქვენ, რათა სექტანტთა და ჩვენი ქვეყნისთვის უცხო ახალ სწავლებათა მოქმედება განისაზღვროს, როგორც რელიგიური ექსპანსია ქართველი ხალხის წინააღმდეგ და მიღებულ იქნას გადაამკრული ზომები მათი მოქმედების აკრძალვისათვის.

ამასთან მოვიტხოვთ, რომ მასობრივი ინფორმაციის საშუალებანი, უმაღლესი და საშუალო სისწავლებლები, ინსტიტუტები, თეატრები, კლუბები და სხვა დაწესებულებები არ იქნას გამოყენებული ცრუ სწავლებათა პროპაგანდისათვის.

მიგვანია, საერო ხელისუფლებამ საპატრიარქოსთან შეთანხმებით განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დეთმოს მომავალი თაობის სწორ აღზრდას და ახალგაზრდობის განათლების პრობლემის გადაწყვეტას.

საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის გაფართოებელი კრების მონაწილენი გამოთქვამენ იმედს, რომ ჩვენი სამშობლოს წინაშე მდგარი პრობლემების გადაჭრაში საერო და სასულიერო ხელისუფლების შეთანხმებული მოქმედება საქართველოს წარმატებასა და წინსვლას რეალური საწინააღმდეგო იქნება.

ახლად კანონიზირებულთა — წმ. ამბროსის (ხელაიას), გაბრიელ ევისკოპოსის, მიტროპოლიტ ნაზარის, ალექსი ბერის, ალექსანდრე ოქროპირიძის, გრიგოლ ფერაძის, თევდორე ბერის და საქართველოს სხვა წმინდანთა ლოკით ღმერთმა დაგლოცოთ და ვაგაძლიეროთ.

**საუღლიარ საპატრიარქოს კათოლიკოს
პატრიარქი ილია II
1995 წ.**

საქართველოს საბჭოთაო კავშირი

გაფართოებული კავშირი მონაწილეთა შორის
საქართველოს მონაწილეთა შორის

1995 წლის 18-19 სექტემბერს მცხეთაში, სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძარში, ჩატარდა საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის გაფართოებული კრება, რომელსაც ესწრებოდნენ: მღვდელმთავრები, სასულიერო და საერო პირები, წარმომადგენლები ყველა ეპარქიისა, სასულიერო სასწავლებლებიდან და გელათის მეცნიერებათა აკადემიიდან.

კრებაზე დამტკიცდა საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის ახალი დებულება, ქართველ წმინდანთა რიცხვს შეემატა ღირსეული წევრები — მობდა კანონიზაცია ახალი წმინდანების: ამპროსის (ხელაია), გაბრიელ ეპისკოპოსის, ნაზარი მიტროპოლიტისა და სამღვდლო დასის, ალექსი ბერის, ალექსანდრე ოქროპირიძის, გრიგოლ დერაძის, თაოდორე ბერის;

განხილულ იქნა სასულიერო განათლების დღევანდელი მდგომარეობა და მისი გაუმჯობესების მეთოდები, ასევე მისიონერული მუშაობის შემდგომი სრულყოფის საშუალებანი; დაისახა სხვა მართლმადიდებელ ეკლესიებთან კონტაქტების გაღრმავების გზები, მოსმენილ იქნა მოხსენებანი ეპარქიათა ცხოვრების შესახებ, წარმოიხდა ას პრობლემები, რაც ჩვენი ერისა და ეკლესიის წინაშე დგას.

გაფართოებული საეკლესიო კრება მოუწოდებს სრულიად საქართველოს:

ა) გაკეთდეს ყველაფერი, რათა ღვთივერთებულ ჩვენს ერში განმტკიცდეს ჰერმეტიკი მართლმადიდებელი სარწმუნოება — საფუძველი ჩვენი ზნეობისა და თვითშეფასებისა, საქართველოს გადარჩენისა.

ბ) დღეს, როდესაც ასე იმპლავრა სექტანტურმა მოძრაობამ და ჩვენი ქვეყნისათვის უცხო რელიგიათა გავლენამ, უდიდესი ყურადღება უნდა დაეთმოს იმ მეთოდებისა და საშუალებების შემუშავებას, რაც ჩვენს ხალხს დოცავს ამ ცრუსწავლებათა შემოტყვისაგან. საუკუნეთა მანძილზე ჰერმეტიკი გზით მავალი საქართველო უნდა დაარსეს მართლმადიდებელ ქვეყნად. უნდა აიკრძალოს რელიგიური ეგზანსია, თუ გვსურს ადამიანთა სულების გადარჩენა, თუ გვსურს საქართველოს მთლიანობა და ერთობა.

გ) ჩვენი ქვეყნისათვის ამ ურთულეს პერიოდში განსაკუთრებული მნიშვნელობა უნდა

მინიჭოს მომავალი თაობის სწორ აღზრდასა/და განათლებას, მათში მართლმადიდებლური ცხოვრების წესის დანერგვასა; ჰერმეტიკის ჰერმეტიკი ცოდნის, სიყვითის, სიყვარულის, მიმტკიცებლობის, ურთიერთთანადგობის, ერთობის, ქრისტიანული მორალის განმტკიცებისათვის, ეს არის ქართველი ერის სულიერი საფუძველი, ქართული ეროვნული ცნობიერების მრავალსაფეხოვანი ბუნებრივი გზის გაგრძელება, ჩვენი ხსნა.

დ) ასევე აუცილებელია დიდი ყურადღების მიქცევა შრომითი საქმიანობისათვის. ის, ვინც თავს არიდებს შრომას, არღვევს ღვთის მცნებას და ღუპავს თავის უცუდად სულს.

შრომის სიყვარულის დანერგვა მოსახლეობაში და ჩვენს მომავალ თაობაში არის სათავე ქვეყნის ძლიერებისა და სიმტკიცისა.

მოგვიჩინა, რომ ამ უმნიშვნელოვანეს მიზანთა განხორციელება მხოლოდ ჩვენი ეკლესიისა და ერის ერთობით არის შესაძლებელი.

შევხოფეთ უფალს, რათა საქართველოს მფარველ ზეციურ ძალთა, დიდმოწამეთა, წმინდანთა, ღირსთა და ღმერთშემოსილ მამათა და დედათა ლოცვით ღვთივერთებულმა მშვიდობამ და სიხარულმა დიხადგუროს ჩვენს ქვეყანაში, ყოველ ოქანში, თითოეულ ჩვენგანში.

ინებოს უფალმა საქართველოს გაერთიანება, შემდგომი სულიერი ამაღლება და გაბრწყინება. ღმერთმა დალოცოს სრულიად საქართველო.

მართლმადიდებლობა – ქართული ეროვნული ცნობიერებისა და სახელმწიფოებრივი ერთიანობის საფუძველი

„ეკუმბრიობის ისტორიის დღევანდელ პერიოდში, რომელსაც სამართლიანად შეიძლება ეწოდოს შორალეო კომპრომისების საფუძველზე განსაკუთრებით გვიანდელ განსაკუთრებით მართლმადიდებლო მოძღვრებისა და დოგმატებისა, რადგანაც შეუძლებელია მათგან რაიმე უარყოფით ან გაფიქროთ, ანდა რაიმე დათმობაზე წავიდეთ ისე, რომ, ამავ დროს, არ განვუდგეთ მარადიულ კვებისარტებსა და საუკუნო ცხოვრებას“

წმ. მარკოზ ეფესელის ცხოვრების ავტორი ქართული ხელოვნებისა და ლიტერატურის ისტორია, საერთოდ, ქართული სულიერი კულტურა განუყოფელია დაკავშირებული მართლმადიდებელ ქრისტიანულ სარწმუნოებასთან. ამ სარწმუნოების საფუძველზე ჩამოყალიბებული ქართული ეროვნული ცნობიერება: მართლმადიდებელი ქრისტიანობა ცნობიერად თუ გაუცნობიერებლად ცხოვრების წესისა და არსებობის ფორმისა ქართველი ერისათვის ისტორიულადაც და დღესაც იგი ქართული სახელმწიფოებრიობის საფუძველი იყო თითქმის ზვიდმტი საუკუნის განმავლობაში. ვიოიგი მერხლეს ცნობილი ფორმელია – „ქართლად ფრიადი ქუეყანად აღიარებების, რომელსაცა შინა ვამი ქართულითა ვნითა შეიწირვის და ლოცვად ყოველი აღესტელებინ“ – ერთიანი ქართული სახელმწიფოებრიობის, ერთიანი ეროვნული თვითშეგნების გაბომხატველი იყო მაშინაც, როცა

საქართველო ერთიან ძლიერ მონარქიულ სახელმწიფოს წარმოადგენდა და მაშინაც, როცა იგი წეროლ სამთავროებად იყო დაქსაქსული. მართლმადიდებელი სარწმუნოება და ქართული ენა, რომლითაც ეს სარწმუნოება იქადაგებოდა, ქართული ეროვნული ერთიანობისა და ერთიანი ეროვნული სახელმწიფოებრიობის ბერძენი და სომხური იყო. შემთხვევითი არ არის, რომ ქართულმა ეროვნულმა ცნობიერებამ ანტიკალენდონტი მონოთეოზიტობის მიმდევარ შთამომავლობით ქართველებს სომხები უწოდა. ხოლო ათთლიკურის აღმსარებლობის ქართველებს – ფრანგები, რომ აღარაფერია ვთქვათ ისტორიული ტაო-კლარჯეთის ქართული მიწა-წყლის შემკვიდრებზე რომელიც სწორედ აღმსარებლობის (და არა ეთნიკური წარმომავლობის) გამო, თურქებად იწოდებთან თავიანთ დღევანდელ სახელმწიფოში.

ეროვნების ბერძენ ენასთან ერთად, პირველ ყოვლისა, სწორედ სარწმუნოება, რომელიც უნარჩუნებს ერს შეობასა და იგიუობას, რადგანაც ისტორია ისეთ მაგალითებსაც გვიჩვენებს, როცა ერს შეიძლება საკუთარი ენად დაკარგული ჰქონდეს და მიწა-წყალაც, მაგრამ სწორედ რქული, სარწმუნოება – სულიერი ცხოვრების წესის ერთიანობა ინახავს და განსაზღვრავს მის ეროვნულ შეობას. ამის მაგალითითა ებრაელი ერის მრავალსაუკუნოვანი ისტორია: უცხო მიწა-წყალზე, უცხო ენების ვარემოცვაში, მაგრამ

საკუთარი რქელის სიმტკიცით. საქმარისია ერმა დაიფიქროს თავისი სულიერი ფასეულობანი, დაკარგოს კულტურა, რომელიც ვარკვეულ სულიერ საწყისებსა და საფუძველებზეა აღმოცენებული, რომ იგი ამავდროულად დაკარგავს თავის ეროვნულ სახეს, როგორც ასეთს, და თავისებრივად სხვად იქცევა, თუმცა კი მასსავრობა ეროვნულობის შეიძლება კიდევ დიოოდეს მასში. ისტორია ამგვარ მაგალითებსაც გვიჩვენებს ჩვენს სინამდვილეში, ახლო წარსულში და კავკასიის შორიულ წარსულშიც. მაგალითისათვის ჩვენი ისტორიული მეზობლების – აღმანთა (ამ კავკასიური მოდგმის ლეგენდის შტოს) ვახსენებაც ვმარა, რომელიც მტკიცედ რომ მდგარიყვნენ მართლმადიდებელ სარწმუნოებაზე და შესებლებოდათ იმ სულიერი ფასეულობების შენარჩუნება, რომელთა შექმნაც იმ რამდენიმე საუკუნის განმავლობაში მოსწირეს. როცა ქრისტიანულ მრწამსზე მდგარი, წმ. წეროლის საფუძველზე აყალიბებდნენ თავიანთ ეროვნულ ცნობიერებასა და თვითშეგნებას, ვინ იცის, არ აღკვილიყვნენ პირისაგან მიწისა, როგორც ასეთნი; ვინ იცის, ქართულ მართლმადიდებელ სახელმწიფოს რომ ამოსდგომოდნენ მხარში იმ იმედით ხანაში, მთელი კავკასიის ბედის ბორბლიც სხვაგვარად დატრიალდებოდა და ჩრდილო კავკასიაში მუსლიმანური სარტლის ნაცვლად ქრისტეს ვენახის ტტბილი ნაყოფი აღმოცენებოდა და ავეებებოდა.

ქართული ეროვნული ცნობიერება და საქართველოს, როგორც ერთიანი სახელმწიფოს ხატო, მართლმადიდებელი სარწმუნოებისათვის ღვაწლმოსილი და წამებული კეთილმოწმუნე ქართველი მეფეების, ერისკაცებისა და ათასობით მოწვევტილი ბერის მავალითა, მადლსა და ლოცვა-კურთხევამ გადაარჩინა, სწორედ ამ ერთიანმა მართლმადიდებელმა სარწმუნოებამ და ამ მრწამსის საფუძველზე საუკუნეების განმავლობაში ღვთის მადლითა და შეწყვეთი შექმნილმა სულიერმა კელტრამ მოიყვანა დღემდე...

ხოლო დღეს, როდესაც იღვწა მერეუ ათასწლეული ჩვენი მაცხოვრის, ქრისტეს მოსვლიდან, და, როდესაც საქართველო ნელ-ნელა თითქოს გამოდის ამ ორიათასწლეულის ბოლო საუკუნის მანძილზე მჭევრავრ ათვისებური ორთმტრიალიდან, როდესაც ქართული სამოკტელო მართლმადიდებელი ავტოკედალური ეკლესია ფეზე დგება საუკუნეხანებოანი უფუნებობის შემდეგ, სწორედ დღეს მას, როგორც ქართული ეროვნული ცნობიერებისა და ერთიანობის, ქართული სახელმწიფოებრიობის საფუძველს, საფუძვლზე ემუქრება სხვადასხვა რელიგიური ორგანიზაციის, სექტებისა და უცხო სწავლებათა მხრიდან, რომლებიც ქველმოქმედებისა და ჰუმანიტარული დამმარების ნიღბით იდიოლოგრ ექსპანსიის ეწვეიან და ყიდულობენ გაქირევაში ჩავარდნილი ადამიანების სულებს...

1995 წლის 18-19 სექტემბერს უწმინდესისა და უნეტარესის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია-მის მოთავეობით სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძარში გამართულმა საეკლესიო კრებამ მიიღო სავანებო განწინება და მთლიან

საქართველოს მამანდელ პარლამენტსა და მის თავმუდომარეს, „რათა სექტანტთა და ჩვენი ქვეყნისათვის უცხო ახალ სწავლებათა მოქმედება განისახლეროს, როგორც რელიგიური ექსპანსია ქართველი ხალხის წინააღმდეგ და მიღებული იქნას გადაქრული ზომები მათი მოქმედების აკრძალვისათვის. ამასთან, მოეთხოვთ, რომ მასობრივი ინფორმაციის საშუალებანი, უმაღლესი და საშუალო სასწავლებლები, ინსტიტუტები, თეატრები, კლუბები და სხვა დაწესებულებები არ იქნას გამოყენებული ცრუსწავლებათა პროპაგანდისათვის“. მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ მიმართვის იმეამდ არავითარი რეაგირება არ მოხსულოა.

და აი, დღეს, დამოკიდებულ საქართველოში, რომლის ამოღობით გულმოკლული არა ერთი ლახსელი ქართველი ასადღავს ჩასულა სიმწარიოთ“, როდესაც თითქოს უნდა დამდგარიყო დრო მართლმადიდებელი სარწმუნოებისათვის თავისი ისტორიული კეთვნილი და დამსახურებული ადგილის დამარუნებისა, სწორედ დღეს იესტიციის სამინისტროს მიერ საქართველოს პარლამენტში წარდგენილია პროექტი კანონისა „სინდისის თავისუფლებისა და რელიგიურ ორგანიზაციათა შესახებ“, რომელიც მწვანე შუშა უბნის და აკანონებს მათ მოქმედება-მოღვაწეობას.

მაშინ, როდესაც საქართველოს კონსტიტუციოში დღიქსირებულია მთლოდ ისტორიული მნიშვნელობა მართლმადიდებელი სარწმუნოებისა (ეკლესიისა) და გარკვეული არ არის მართლმადიდებელი ქრისტიანობის სახელმწიფოებრივი სტატუსის საკითხი, შეუძლებლად მოგვანია, ზემოხსენებული კანონ-

პროექტის განხილვა არა/არა/ამ სახით, რომლითაც იგი ამეამდაა წარდგენილი, არამედ თუნდაც ქართული სახელმწიფოს თავისაზრობით მისაღები სახითაც. სრულიად მიუღებლად მოგვანია მართლმადიდებელი ქრისტიანული რელიგიის ე. წ. „ტრადიციული“ რელიგიათა როგოი ჩაყენება, თუნდაც როგორც პირველისა და პრივილეგირებულისა, გამომდინარე მისი სრულიად განსაკუთრებული მნიშვნელობიდან ქართული სახელმწიფოებრიობისა და ქართული სულიერი კელტერის ისტორიაში და არა მარტო ისტორიაში.

ჩვენდა სამარცხვინოდ, ეროვნული ერთიანობის ილისეული ცნობილი ფორმულა „ მამული, ენა, სარწმუნოება“, რომელიც ტრანსფორანტებზეა გამოფენილი ქუჩებში, დაწესებულებებში, სკოლებში, რომლითაც ავრულეულია სავანეთი რუბრიკები და სატელევიზიო გადაცემები, აზრ და არსგამოკლილ ყალბ ლოზუნგადაა ქვეული, რადგან: როგორც მოგვხსენება, მამულიც და მიწა-წყალიც თეალსა და ხელს შუა გველვა; ქართულ ენას სახელმწიფო სტა-

ახალი წიგნები

პაპი ნარათის მოგზაურობა კანეთში

3 ინკ გასული საუკუნის ორმოცდაათიან-სამოცაან წლებში სწავლობდა უნივერსიტეტში. ცარად ესმოდა, რომ საწარმოში მუშაობის ორწლიანი სტაჟი მაინც უნდა ჰქონოდა, დღის განყოფილება რომ ჩაირეგულირა. თუ ასეთი სტაჟი არ ჰქონდა, ერთი წლის შანძილზე დღისით ქარხანაში (ფაბრიკაში) უნდა ემუშავა, ღამეები კი საღამოს საათებში მოესმინა. ასე რომ, 1959 წელს ფილოლოგიის ფაკულტეტზე ჩარიცხვითა მხოლოდ ერთი აკადემიური წელი სწავლობდა დღისით. ორი წელი კი — საღამოს. მეორე კურსზე გავერთიანდით, ღამეები ერთად ვეკითხებოდა, რამაც უფრო დავკავახლე და დავეკავახრა ერთმანეთთან. თუმცა ეს ისე არ უნდა გავფიქროვო, რომ მანამდე ერთმანეთს სულ არ ვიცნობდით. ახლებოდით სხვადასხვა შუაგუნებზე. ლიტერატურული წრის სხდომებზე, ჰალბატონ ლეილა ვეფუხაძის თაოსნობით კი რამდენჯერმე აქტიურსიაც მოვიწყვეთ ქალაქურბით.

დღისა და საღამოს გავფიქროვების დაახლოებაში განსაკუთრებით დიდი წვლილი მიუძღვის ჯენს ტაბლად მოსკოვინელ მასწავლებელს ბატონ ოთარ უტიდოს. ბატონი ოთარ, ერთობა, ხშირად ვეაბებდა ვ. წ. ასტატიანესს, რადგან ჯენს — შესანიშნავად! სემინარებზე ხანდახან „საღამოელი“ სტუდენტებს ვესწრებოდნენ. დილა ვეფიქრებ, ბესიკ კორბენაძე, ავთანდილ გურგენიძე... სწორედ ამ სემინარებზე გავიცანი ბესიკ კორბენაძე, რამდენჯერმე ქარხანაშიც ვაველე, სადაც ჩვენი კურსლები მუშაობდნენ. თუ არ ვცდები, „ტარბი“ ერგვა იმ ტარხანას და იქ ძველ მანქანებს თუ ტრანსპორტს არემბიტებდნენ. ბესიკი და ავთანდილი სტუდენტებს ვესტრუმებოდნენ ხოლმე ეს უფრო მაშინ, როცა საზოგადოლო სესიონებისადაც ვმუშაობდით. საგნებს დია ცის ქვეშ ვსწავლობდით სტუდენტობის უკან, სადაც მშვენიერი ფიქვის კარიბა იყო ან ვაკის პარკში. მაშინ ისეთი სწავლება და სიმშვიდე სულფედა ირგვლივ, რომ ზოგჯერ ღამის პირველ საათებზე გრძელდებოდა ჩვენი მუშაობები.

მოდვენი კურსზე, როგორც ვთქვი ვეღარი ერთად ვსწავლობდით და უფრო ახლოს გავიცანით ერთმანეთი. შარალა, ვლად სხვადასხვა აკადემიურ წელიში ვიპოვებოდით, მაგრამ ბესიკსა და მე ბევრი საერთო ლექსია გვქონდა, რადგან ორივენი „ქართველური ცენტრის“ წევრები. აქვე ჩაირიცხა შემდეგ ქველ სილვასტე, რომელიც თბილისის ინსტიტუტთან ვამოივადე სწავლით.

ჩვენი — ბესიკ კორბენას, ცხელ სილვასთან და ამ სტრუქტურის ავტორის — ახლი ურთიერთობა და დამუკობრება იწყება მეოთხე კურსიდან, როცა აკადემიკოს ვარლამ თოდუასის წარდგინებით უნივერსიტეტის რექტორმა შორეულ როგონი მოგვადილია ლატვიური ენისა და ლიტერატურის შესასწავლად. ეს მოხდა ზუსტად იმ ორმოცი წლის წინათ, 1962 წლის სექტემბერში. ამის თაობაზე სხვა დროსაც მოიტყუა და

დამიწერია. ამიტომ ახლა ვეღა ვწერო მანზე არ გავამსჯებდე ურადლებს. იმას კი გავტყობი, რომ ამ საქმეზე პართელი ენის კათედრა, ფილოლოგიის ფაკულტეტის დეკანი, უნივერსიტეტის რექტორი და დიდი პასუხისმგებლობით მოვიდნენ. შორეულ საბჭოთა კავშირში ეს იყო პირველი უნივერსიტეტი, უნივერსიტეტები — პირველად ცვლიდნენ სტუდენტებს ერთიველი მიზნებისათვის, ანუ კეთილდობა ის, რაც იმპერიის ცენტრის, მისიკოსს ვეგამით არ ეწეოდა. ქართულმა და ლატვიულმა უნდა მოეშადებინათ სხვადასხვა სტრუქტურა, რომელთაც პირდაპირ, შუამავალ ენის (რადა თქმა უნდა, რუსულია) გარეშე არ უნდა ეთარგმნათ პართულიდან ლატვიურად და ლატვიურად ქართულად. საფუძვლიანად შეესწავლათ ამ ხალხების ისტორია, ეთნოგრაფია, ფილოლოგია... მე არ ვიცი, ვინ დაინტერესდა ამ იდეით, ვინ წამოიწყო ეს საქმე... ის კი ვიცი, რომ ამ წამოწყების სული და გული ჯენსთან ბატონი ვარლამ თოდუაა ბრანდფელდი, იქ კი, ლატვიოში აკადემიკოსი არტურ უოსუელი, ლატვიური ენის კათედრის ვამბე.

თითქმის შორეული თვე ვმუშაობდით. წაუცილებელ რაც კი ჩამ იყო თარგმნილი ლატვიური ლიტერატურიდან ბატონმა ვარლამმა ვერ

შახან სახლისხეობილი

„მე მინდა გავხდე წინამძღოლი!“

კათედრის წევრების წინაშე წარგვადგინა, შემდეგ სხვათაგანად მოიწვია ბატონმა ვიორჯი ახლელიანი, აკაკი შანიძე, ახლოდ ჩემიძეა, რომელთაც მამაშვილურად დავგონებდნენ, ბევრი რწმუნადარიცა მამაშვილურად. რუსული ენის კოდაში საფუძვლიანად გამოგვყავდეს ფაკულტეტის დეკანმა პრიდ თინათი მრველიშვილმა, მისმა მიახლელემ, პრიდ ვიორჯი გოლეთანმა და თავად ბატონმა ვარლამმა სულ ბოლოს ჩვენი შეხედება შევგა აკადემიკოს ვეგინ ხარაქსთან, უნივერსიტეტის მაშინდელ რექტორთან...

23 სექტემბერს ვავეგებავრებით ჩავიდა, მაშინ თბილისთან ჩავიდა ვერ კიდევ ამ დაფრინავდა თეიმურაზი, ამიტომაც მატარებლით წავიდით მოსკოვში, იქიდან კი როგონი, მოსკოვში, კურსის სადგურში დავგვხვდა ბესიკის თანაკლასელი და მეგობარი თამაზ თაყაიშვილი, რომელიც „კიკ“ში სწავლობდა. თამაზი იყო თბილისად ნიჭური ახალგაზრდა, საუკეთესო მეგობარი, ნაღდი პართელი თვისი გახტონობითა და შინაგანი ბუნებით. რამდენჯერმე ჩვენსაც ვეგებებოდა და ჩვენი ახალი მეგობრები საყურად მინიბოდა თვისი ვანტეპირებელი იტორითა და ამოუწერავად ადამიანური ღირსებებით. ძალიან სამწუხარია, რომ სრულიად ახალგაზრდა ტრავიკულად დაიღუბა და ვერ მოასწრო ამ დიდი ნიჭის გამოვლენა და თვისი მიზნების ხორცშესება...

26 სექტემბერს, დღის თერთმეტ საათზე მოსკოვის მატარებელმა ჩვიის ცენტრალურ სადგურს მიაკვლია და ვარლამ, ჩვენც ახლელი ჩვენი პარტიზანობა და ჩასაძვლად გავუწიხადეთ. ფანქრითა თვალთ მოვარათ, რომ მაქნის ვასწავრო ახალგაზრდებს წვეტი ვარბოდ-ვამობობადა, ზელში ვავილენი ვერთა

ველოდები, შერე დაფიქრეთ და დავიბნეთ. ღამის სანი თუ იათი საათი იქნებოდა, ჩვენი იათის წინ სანიწელი ვაჟანი ატედა: მღეროდნენ, ცეკვოდნენ, კარგ-ზე პარასუნებდნენ. ერთ თავი მივიძინარატი, შერე ეს წამოვდევით და კარი ვავაღვით. დავინახეთ, რომ ამ ტალირდთან ერთად ზეთი-ცქვაი უცხო ახალგაზრდა — ვაგო და ბუკი — იდგა და პარდაფიქრული ვაფურებდა. შერე ვავივით, ეს უცხოები ლიტვული სტუდენტები ყოფილიყვნენ და ჩვენი გასაცემობად მოვეყვანა. ერთად ეს დავამასოხეთ თავი! ტალირდს მესკრად ვუთხარით, თავისი ბარგი-ხატისა იფლი და იათიდან წასლყო. ერთ ზუბრობა ცვრია, მაგრამ მალე მივდენ ღამის სტუდენტები, რომ სახეშარად არ იყო სანქ-მონუტ შორივს სტუდენტების თავმჯდომარეც

გაიფიქრინა და ჩვენსკ მისკვადა. ჩვენი თანამობინადრე იათში აღარ შეშინებულა, თუმცა მათი ღრმისცდლის ხმა ქეჩიდან ერთი-ორი საათის განმავლობაში ისე ისმოდა. შერეალი ლიტვლები ხომ ტოლს ახავის უფლებს ავალმალის ატევაში... თავიდან მარტო ერთი სავსის ლატვიურ ენას ვკვან წავლავდნენ. მისწავლებლად დაფიქრინეს აღი-

ბული ფიქრეტისი ღოცებტი ელმარ ლევა. ჭერა, მალაქ-მალდი, ტიპიური ბალირული, ჩვენ რომ ყოველთვის გერმანული გვერია. მათა-ცოროს ვარდა, მაგრამ ელმარს დღემთ იათს საათს ვაგვედავინებდა. მაგრამ, რაგორც ვითხარათ, დღით ადგომს ჩვენივს სანიწელი ტანჯვა იყო ხშირად ვავივანებოდა და ძალიან უწესდით, რომ უნივერსიტეტში მისაღვს. ბატონი ელმარჩი აფიბრიათში გველოდა და ვაჩუვების მთელი დასტა ეცე წაეთხელი ჭქონდა. ბოლოს ასეთი რამ მოვიფიქრეთ, ჭადრავს ვამასობდით და ვინც პირველ აფილზე ვავივოდა, ის მინ დაჩუბოდა, შერე-შესამე აფილზე ვასტუბი ეს იფივლებად დღითაც უნდა წასტუბოთენ დამ-ციტებზე მთელ ზამთარში სულ ირყერ თუ სამერს მოვაბე პირველი აფილი, ამფერქრეც ვამობრევა ვესალ სილავაყმეც. შერეც მზავალუბის ჩემობინ იყო და შირობა ვესამე-მეთოცე ლეტკოზე მოსავა აფილ-ბოდა. სწავლით ეს, ის ასი სიტყვა ვყვლას უნდა ვესწავლა და ასაქარში ვამოცადა სავფინებინა. ეს კანონი უწყველი ჩტებოდა... ჩვენი მასამბტები ბოლოს მივდენენ ჩვესს ვასპირის და ლეტკოები თორმეტე საათისათვის ვადავივრენეს. ასე რომ, ჩვენ იმ ზღვა-ჭაღვტეში დღითი ტროლინუბის ვაჩუვბასთან რომ იმარტობოდა, აღარ ვაფივდა მონაქილეობის მიღება. აფივებოთით, ვისავსებოდა და ფხობი დავადგებოდი უნივერსიტეტის გზას, რომელიც სულ ცოტა 5-6 კილომეტრი მანძი იყო იქიდანაც დებოი ფტრუნებდით. ეს ჩვენივს ძალიან სასარებლო ვამოვდა. ერთ ერთი, კანობილეობას ვიკავებდით და

შერეც, ვერს ვაჩუვლით 347 ლატ-ზე ვივლითა სატბარს. ბევრ ახალ-ახალ სიტუაციას ვიმასოხებდით. ერთი იყო ლეტკოროს ნაყნობი მინს მისმენა, შერეც ეს — უცნობი ადამიანების ნათქვამი სიტყვის დაქერა, ჩვენი ლეტკოები ჩვენთან სატბარისათი იფლი სიტყვას ხომ მკაციოვად ვამოთქვამდნენ, რათა ვარცაღ მოვეყვინა იგი, ჩაქვედომოდით მის შინაარსს. ამიტომ მათი ნათქვამს ვავივდა აღარ ვეჭირვინა სულ სხვა იყო ჭერაში მისწინელი სატბარის ვარცაღ და ახრის ვამოცანა. ჭერაში სერინობას დამატებით პრაქტიკულ მეცადინეობას ვებამდით.

შესამე აფილის ამფლობელისათვის "ერთი პარიზი" ვიფეც გვერებო — ედმანის ძუქვის ნაჭერი", ლატვია ძუქვის ჭვევანა. ათსნაირს ძუქვის ამზადებენ და

შერეცელი უმარტივესი ჭვეთ. რიგაში ძირითადად არ ჩამეზე დეტობოდა რიგი: ევრნალ-ვაზეთებზე და ძუქვზე ძაბუელს ჩვენი მივეყვით და თითქმის ყოველდღე ვავივლობდით. ვინაეთ, ედმანის ძუქვს ვივლიობენ ქალები, აფილქით და ჩვენც ვივლით, არ მოვეყვინა. თუმცა არ ვადავივოდა. მაცივარში ჩვენივს და „ქარდაის ჩემპიონატში“ შესამე აფილის მფლობელისათვის

თითი ნაჭერი დეფიქსეთ. ეს „პარიზი“ რამდენჯერმე ზესიკაც ვივო, რაც ძალიან არ სიამოვნებდა, რადგან „პარიზი“ საერთოდ უნდა შერეოდა.

ახა, ისე არ ვავივოთ, თითქმის ვინც პირველ აფილზე ვავივოდა, მინალამინეც ხომ უნდა დაჩუბნილოდა არა, ეს ასე არ იყო უფლებს ჭქონდა, რადგან უნდოდა, ისე მოქვედულიყო თუ ძალიან არ ცოვდა. სხველთან ერთად ისიც წაივოდა ლატკოებზე ერთი ასეთი ფლეც მასოვს, ზესიკმა პირველი აფილი მოაბოვა, მაგრამ ლეტკოებზე მინც წამოვიდა. ვახვ ვავივოების სავილად შევიარეთ ერთი ქებერში. ახა, იმას ქებერს ვერ დაჩუბეც რიგაში ევრნალ-ვაზეთები ეფერი კეთილმოქუთილი სათავაობებში იფივებდა. ესენი ეფერი მალახუბია, ვიღაცე ქებერები, ჩვენ მამინ ძირითადად არივს მალს... ვივივლობდით ფტბლირე-ბული ვაზეთი იყო და ძალიან ვესამარტობოდა სწავლაში.

ერთხელ ასეთ მალხაშიმ რომ ვივივდა და ეცე ჩვენი რიგი მოვოდა, „ქებერში“ ულამაზესი ქალი შევივოდა და რიგში ჩავედა. სამოვს თვალი დავცარა იმ ქალიშვილზე ისეთი მწველური იყო. მესიკმა შევუბინებინა: უნებლ ჩემპიონატში პირველი აფილი ვინ მოაბოვო! პოდა, „წესადების“ თინამხმ პირველი იყო ლეტკოზე მოსედა მე არ შევივებო. თქვენ ვაბრძამდით. მე ეს ქალიშვილი უფეველად უნდა ვაფიქრო და კინოში დავამტოვო „წესადების“ ვერ დავაწოვდებოდა და ამიტომ უსიტტეოდ დავიარბინდი... და არ, ლეტკოზე რომ ვისაბდით, უცებ კარი ვაიღო და ზესიკმა დავცოცრა თავი. ვავივებინსავან თვალები დეფიქტრეთი; ჩერა-ღლით ვეყარბოდით, რა მოხდა, ასე მალე რატომ

დაბრუნდით? „ბიჭო, ქართველი აღმოჩნდა ის ქალიშვილი“, — გვიპასუხა გულდაწყვეტილია...

თავისუფალ დროს უფრო შირად ტყეში ვატარებდით, რომელიც იქვე, ჩაღაც ორას მეტრზე მდებარეობდა. მივიღოდი ბიჭურისკელს ტყეში ხან ფეხით, ხან თხილამურებით და დიდხანს დავვილიდი. იქიდან შშურლის ტყეში, სადაც ჩივის კონსტრუქცია მდებარეობს, ვაღაფივლიდი და გვიან ეზარუნებოდი შან. ისე მიგვიჩიო ტყეში სეირნობას, რომ ტრადიციულ გვეყვა. დღე არ გავივიდა, რომ ლეკებიდან მოზარუნებულები იქ არ წავსულიყავით. არ ვერიდებოდით არც სიციეს, არც დაღლილობას.

გადავივლიდი მთელ ტყეს და ორისამი საათის შემდეგა ვამოვივლიდი უკან. შუა ტყეში აგებდებოდა ერთი ვრცელი მოტიტელებული აფილი, რომელიც გავიკვამდა. ვეყვარა, ერთი ხე მაინც რატომ არ იდგა აქ. ერთხელაც, აპარლის მიწურული იყო. ჩვეულ გზას ფეხით დავადექით და იმ ამოტიტელებულ აფილზე ღრმად ტბას წავაყვით. მერე ვავივით, ეს იყო „ღუნჭურბი“ (სილის ტბა), რომლის სიღრმე 15-20 მეტრს აღწევდა.

ბესიკმა იტყობა: „კარგია, რომ ამ ორი კვირის მანძილზე აქეთ აღარ გამოვივლია, თორემ ჩვენ ვერაფერს მივხვდებოდით, გადავივლიდი ამ ტბას, ჩავეტივდებოდა ვინელი და „პირველი ექსპერიმენტის“ ტრადიციულ დამთავრდებოდა. შედეგს ვინ წივის, ვაკიშვილი ვერ გაგვგება ჩვენი დახრობის ამბავს, ჩადგან აქეთ ახლა ჩვენი მეტი არაფერ დააჩვენა.“

ამ ტყეში კიდევ ერთი ამბავი გადავცხდა, რომელიც დღემდე არ მავიწყდება. ვავისებზე ბიჭურისკელს ტყეს და თვალწინ ის სურათი მიდგას. ვინც ბესიკს კარგად იცნობდა, დამტრუმუნება, რომ ძალიან კეთილი ადამიანი იყო და თანაც საოცრად ქიტივო, რასაც იტყოდა, ვიდრე არ შესარტყებოდა, უკან არ დაიხევდა და ტყეში ვერაფერს გადაიქმევიებოდა... ბიჭურისკელს ტყეში მოთხილამურითა ბასაც იყო. აქვე ერთ-ერთ ბორცვზე ტრამპლინი ვავსართობ. ერთხელაც სეირნობისას, ამ ტრამპლინიდან აღმოვჩნდი. მანამდე იმის სიტუაცია ქალიშვილი დავვეგზავრა და ერთად ქვირინებდით. ტრამპლინიდან რომ მივდივით, ბესიკმა დაიჭინა, ვინდა თუ არა, ზევიდან უნდა ვამოვტეტო, როგორც ვთქვით.

აპარლის ბოლი იყო, თოვლის ნახტვი აქა-იქა იყო, დნებოდა, მთელ ტყეს ოხშივარი ასლიოდა. ტრამპლინი ის ძირას, იქ სადაც მოთხილამურეებმა დავვეგზავნა ბოლმე. თოვლის ჭუჭყიანი გროვები იდგა. ვავიტიტებული ბესიკს ბორცვის თავზე ასულიყო და დავგვამხა. ახლა უნდა დავეშვა და თვალა მავივლიყო, მართლაც დავეშვა. არა, კი არ დავეშვა, ვამოფრინდა, ჩა თქვა უნდა, უთხილამურად... არ ვიყო, ვინახავთ თუ არა, დიდი უნებებს შემდეგ ღობას რომ იწყებს მიწა. საშინლად ცუდავს ფეხი, სადგან მთლილდ ზემოთა პირია ვამბლავალი ერთ-ორ სასტიკტრატე, ქვემოთ კი ასეც ვავივლია. აი, ასეთ ტალახამ ყინულზე დავეშვა ბესიკი და მავრში იფრინდა, თავზე ვადაველო მაღალ ფიჭებს და სადღაც ჩავეშვა. ვვლანი იქით ვავიქევი, მაგრამ კაცს ველარ ვოვლობთ. შეგვემინდა, გულები ღამის ამოვარდეს საგულოდანი. ვვერითი, ვლივალეობი, მაგრამ ჩამბრები არსიდან ისმის. თოვლი ვადლოვებულაია, ველამდე ვვლობთ შოვ. უკვამ შევამჩნიეთ, რომ ერთ აფილის ვროვა შეტოვდა. ვავვალეთ გზა და თოვტყეპაში ამოვლებული ბესიკი ძლივს ამოვიყვანეთ იქიდან. ვავემინდეთ, ვავსსეუთავეთ, როგორც შევევლო და მამინეუ შინ ვავაქანეთ. ცხელ აბანოში რომ ვამახავეთ, ბალხაში დავადღვერეთ და ლოგინში ჩავაქვირეთ, ახლა კი გვეშორივლივობა, მაგრამ ისტიბარს მაინც არ იტებდა. მე მაგავტ მაღალი ტრამპლინიდანაც ვად-მოვმეტარავარ...

„არვის შვი ბალხაში“ რომ ვაცივების უკბარი წამალი იყო, ერთი ჩვენი ლექტორისგან შევიტეტო. ქალბატონი კანალდ ლატვის ასტრობას ვავსწავლიდა. ერთ დღესაც, როცა ლექციებზე ორნი მივდივით, ვეკითხა, ბესიკი სად არსობ. ვეთხარით, ვაცივდა, სიციქ-ტი იფრა და შინ დავტოვოთ, რომ მიხვალთ, ერთი უკბა ბალხაში დაალევერეთ და მამინეუ ფეხზე წამოხტებოთ. ჩვენ ძალიან ვიყვირეთ. ვეთხარით, სიმართლეს ვეტებნებით და რატომ არ ვავიქვანებოთ. მეც სიმართლეს ვითხარათო და მოვეუკვა „არვის შვი ბალხაშის“ ამბავს. ადრე თორმე წამალდ ამოვიდებდენ ამ სიოხეს, რომელიც ასი სხვადასხვა ბალახის წვეწისგან შევეცხობოდა და რუქვითი სამეკრატობო კარს უცხავინდენ. ერთხელაც სითხით სავსე ვასრში ვაცი ჩავაბნდილა და ჩამბრავალა, ძალიან ვავი ამოიქვირეთიან მედვარი, თუცა ისე ყოფილა შენახელი, სიციქლას ვავადოთ. ამიტომ უყოვებიათ ამ სითხისათვის „ბალხაში“. მერე სპირტი დავმეტევიანთ და შესამინავა ალკოჰოლიანი სასპელი დამეგვარა, თუცა მეკრიბალიბის თვისება არ დავკარგავთ. ვანსაკუთრებით ვაცივების დროს არსობ უკბარი წამალი. შევიტობით ჩაიში ჩაისბათ და ისე დალით, შევიტობით შეუნახებლად...

შინ რომ მივდივით, ეს ცდა მამინეუ ჩავატარეთ. მართალი აღმოჩნდა ჩვენი ლექტორი, ბესიკი იმავ სიღამის წამოდგა ფეხზე. არვის შვიცა ბალხაშიც“ საბატო აფილი დავკავა ჩვენი კარადიში.

ზემოთ ვთქვი, რომ დღემდე ასი სიტყვა უნდა დავვესწავლა-მოვიქი. ვისწავლივით ამ ას სიტყვას და მერე ერთი მეორეს ვამოწმებდით. როცა ლატვიურ

სიტუაციას ვეითებოდით, უფრო გვიადვილებოდა პასუხის გაცემა. უფრო ძელი იყო ქართულის შესატყვისის დაძვება ლატვიურად. მაგრამ ჩას ვინაძლით, პირობა ასეთი იყო, ირრვე ვარიანტისთვის უნდა ვავიყუდა სწორი პასუხი. მაღვ დავრწმუნდით, რომ სწორედ ასეთმა ვარიანტმა ვავიადვილა ლატვიური ენის შესწავლა. რა თქმა უნდა, ამ სწავლა-ვარკობებზე კერძოდვე უკვე ვინაძლივოდა ბოლშევიკის კოლეჯ არა უკვეა რა, როცა შარტონი ვიყავით, ძალიან ვაწყვილებოდი, რაცა ეს მასწავლებელთან ვევიარ-დებოდა. ვერ ხევისა ზედავით. ერთ დღეს ასეთი დავალება მოვცა ლეტვიანთა: ლატვიურად უნდა შევეთხრა პატრიარქარა ამბები და ვერ გამოვიპოთ წყვეთარა. დავუწერე, ვითომ წამთარა, ვარეთ ძალიან ცუდა, შემა დავებრა, შემოვიტანე თოხანი, ბუნხარს წყადავით და ცუხელი იფავუზებზე ვვლის სიცილი ატყდა, ვერღლა მივხეთ ხემა მუდოთამს „ცუხელს“ — ხედავად „ცხობრა“ დამეწერა. საქმე ის ვახლეთ, რომ ლატვიურად ცუხელს „დევს“ ჭეია, ცხობრა კი — „დევს“. ესეთი ამერა ვინაძლივოდი.

სხვა დროს ასეთი თემა დავკვირბინა პატონმა ელმარამ: არა უნდა ვამო-ვოდე მე? დავუწერეთ, წყვიტობეთ. ბესიკოს ვერი რომ დავდა, დამყო რი-იანად: ეს ვრობე ბუბრ ვადუინომ... ჩვენ ხმა არ ამოვკვილა, პატონმა ელმარამ კი ხელში ვამალა და „კოო? კოო? კოო? იეს ტუოტა“ — კოოთხ ვაკვირვებულმა. ეს ვრობე ბუბრ ვადუინომ? კოლე უფრო რიითი ვამი-ირო ბესიკმა. ჩვენ სიცილი იყარბდა, ელმარ ლემა კი აწყვირბებუტ ბესიკს. იეს ლაყამ სიტუ ვრობივარ ტვიტა... (შეღუბულელი, ბესიკ, თქვენ აღბათ სხვა რამის თქმა ვინდოდეთო!) არაო, ვაკიქდა ჩვენი შევიმარა, სწორედ რომ ამის თქმა ვინდოდით. ცხადია, ბესიკი ხერბბდა, მაგრამ შევსალა და ვერე ატრბმარი არ ვაკიტება. ლატვიური სიტუაციის „ვადუინოს“ (წინამძღოლი, ბელადი) და „კავიტარის“ (მძღოლი) ერთმანეთში ავრია ან ავინებ არე შევივალა? იავინავამი წინასწარვე ვარბობდა მომავალ წინამძღოლს? ეს წინამძღოლთა კი მან მომავალურ დამატკიცა ვერ იყო და სრულად ახალ-ვარბდა, 26 წლის ვაჭერი, უნევერიტეტის ახლად დაარსებული ტრონიშიის ლაბორატორიის გამვლად დაარბნეს. შემდეგ ვეკატრბტრბს დეკანაზ, ბოლოს კი ენათმეცნიერების ინსტიტუტის დირექტორად. დიარ, ახლავარბდა შემოქმედმა ვაცხა ვვლა თანამდებობაზე გამიბინას არავედუივობითი სიტუ და უნარი, სწორედ ამ დღეს ხემა და უნარმა, საქმისადმი თავდადებულებულმა სიყვარულმა შეაკვიბინა მის მოღვაწეობის ამ არცთუ ხანგრძლივ პერიოდში შექმნა მოკლე ვინდამეცნიერთა ნაშრომი და ამასთან ერთად ველვარ, უნევერსიტეტშიც და ინსტიტუტშიც ჩაება ვვლა თოთბის თანამშრომელი მისწინაითარულ საქმიანობაში... თქმეცა, იმდენი საქმე, ამ საკითხზე სხვები ისაებრბენ. მე კოლე მინდა მოკლეთხობი ასეთი

ამბები, რაც ვვლასათვის ცნობილი არ არის. ტრონიშიის ლაბორატორიის დაარსებისთანავე ბესიკი დარბინა მის გამვლად ეს მოხდა 1969 წლის 3 ავრისს. ამ ლაბორატორიის ვახსნის თოთბაზე ლდი ხნით ადრე იყო ლაბორატორი, მაგრამ რატომღაც ვიარ-წერბებოდა (ლაბორატორიის დაარსებამი ვესადუდრე-ბელი წელიწადი მიუძღვით აკადემიკოს შოთა ძიხვურის და პროფესორ დარბაოზ ერეულიშვილის). პატონმა შოთამ და პატონმა დარბაოზმა ლაბორატორიის გამაღვ ბესიკი დარბინეს და ამით არე შემკვიდარან. თოთბამატრედ ლელ სამი შეტეტი დავუშვს. ბესიკოს ვარდა ლაბორატორიაში კოლევი ითი თანამშრომელი იყო ვინდამეცნიერბული: შუტია აფიადინიქ და ამ სტრუქტურების ავტორი — კავიტარის ბოლოდირბინდელი ასარბინტები. თქმა, დამარბსებელთა შეკადინეობით, ვახსნის სხვებზე შემოვენიტრბენ: არა პაქარა, ვივი ხორხინული, ამბაკი კვიცი, პაბაკ ცხადია... ამ წელიწადზე დამყო სავლედ ვინამეცნიერ ტრონიშიისკო მასალის აღსაწერად. იოთვდ პატონმა დარბაოზმა ბესიკი და მე ქალკემი დავკვიტოვა სხვადასხვა

ტექნიკური საკითხების მოსაგვარებლად პარალელურად თბილისი ტრონიშიაკი უნდა ილავიერა. იცო ქლის წამბილზე ლამის შიოლი საქარბველი შემოვიარეთ, მაგრამ მასალის აღწერა ისე არსად ვაკვირბებოდა, რავროც ვედექალკემი. სოფელში ან ვვლად ვვლავალი იყოს, ამ თუ არ იყოს, სხვას ვეკვიტოვა აქ კი ქალკემი, ძალიან ძელია მიქმე-ინფორმატორის მოძებნა, რადგან ძელი მისახლელთა ხელი პროცენტუ აღარ იქნება დღევანდელ თბილისში, ეს ხელი პროცენტუ უკვე აღარ ცხოვრობს შამბა-ბეულ აფიკლებში, ახალ-ახალ მასივებში მიმოვარბტს, მით უნებში კი ე. წ. ახალმა ქარბველებმა“ დიადეს ბინა. მით კი არე ქალკემის ძელი ტრონიშიაკი იყარ და არე ძელი თბილისსა ვავიკებათ რა.

1970-71 წლის ხანგრძლივ და ქითურის ჩაოთენში ვიყავით. მართალია, ცალკოსად უნდა ვავალი, მაგრამ ვინდამეცნიერბული, იროვე ერთად ილავიერა ვვლა სოფელი, ასე დავიარეთ სოფლები: კობზოული, ქალოვანი,

2290

წმინი, სარკე, გებრელი, მინდათი, მენხეთური, ნიგოზეთი, გუნდათი, უსახლო... საველ მუშაობის გამოცდილება არ გვექნოდა, აქ ვიძინებოდა ამ გამოცდილებაში. მოსახლეობის ნაწილი ზოგჯერ არც ესმოდა მიზანი ტოპონიმოლოგიის მასალის შეკრებისა. ზოგიერთი თანამშრომლის პირი უნივერსიტეტის თუ უნივერსიტეტის საბჭოს მიმართავს რომ წაითხვად, ვინც უხედილობა, თუ რას მოითხოვდნენ მოსგან, ან ვის რაში სჭირდებოდა, მათ სოფელში რას რა გრჯავა და რატომ იყო საჭირო მათი აღწერა. ზოგს ირრირილადაც ჩაედინებოდა და მოვალეობის მიზნის მიხედვით თუ მოგვაქცევდა უკრადებას.

გარკად მასხოსი, ერთ სოფელში მდებარე, მუერებისში დარქვასი დადებულ შენობაში იყო მოთავსებული. დარქვასის ვრცელი მისაღები დარბაზი ჰქონდა. წინა ითხაში ქალიშვილი იქნა, რომელიც, როგორც ეტყობოდა, პირადი მცველის როლსაც ასრულებდა. ორ საათზე მეტხანს ვაგვერდებარამდენჯერმე ვიხივეთ, შესვლიყო და მოგხეივებინა დარქვასისათვის, რომ თბილისის უნივერსიტეტიდან ვიყავით საქმეზე წამოსვლები და მიველი. მდივანმა რამდენჯერმე თავად მოვუყვარა, სტუდარი ჰყავს და ვერ მოვიღებოდა. მერე შევიდა, მოახსენა, რომ უნივერსიტეტიდან ვიყავით, არ გუკავა. თვალს მოგვარი, რადგან თამაშობდნენ. ბესიკს ვუთხარი, მგონი ამით სტუდენტები გვიჩვენებენ და არაფრად ვაგვადებენ. ამოიღე შენი საბუთი, მანდ ხომ ლაბორატორიის ვამეგეურჩია, ნამდვილად ვამეგეურჩია და, თ. მდივანი ქალიშვილი ბესიკის საბუთით შევიდა უფროსთან და მობდა სათქმელად. თვალსადა ეს ჩვენი ამასბინძელი". მაშინვე დაითხოვა აფილის ასტემაში". სწრაფი ნაბიჯით გამოვიმართა ჩვენი, პირი ვერცხამდებ ვახვიდა დიდიხანადაც და თავახანინებლად ვაძლიერებოდა. მგერამ ჩვენივეს ეს უცე ამასბინძელი იყო ვეყრებელით ამ მლოქნელ კაცს და თვალწინ ხეივისს კამაფიონისს" პერსონაჟი ვვადე... რა თქმა უნდა, ასეთ ურთულეულობას მალე ვაგვიწყებდა ის გულბინილი დახვედრა და ამ პარტიკულურ საქმიანობისადმი თანადგომის ადგილობრივი მოსახლეობის დიდი ნაწილი რომ ამტკანებდა.

1972 წელს მე და ბესიკი საგარეოს რაიონში წავედით. რადგან საგარეო ბატონი ფარნაოზის დიდხელთი იყო და ბევრ სოფელს კარგად იცნობდა. ვუკითხოვდით, არაფერი გამოგვიჩვენებდა და თვით არ შეგვერცხებინა. სამწუბაროდ, ზოგჯერ თუ შესამე დღეს დღეში მოგვიყვია, ბატონი ფარნაოზს ვარდაიყვია და სამსწრაფოდ ჩამოდიო. თვითონ დავგვიკა, ვერა და ვერ დავაგვიჩვენებინა ეს შემსრავი ამბავი... ბატონი ფარნაოზის დატრადის შესმდე ისე ვაგვიჩვენებოდა საგარეოს მუშაობა. ბევრ სოფელში აღმწერო ტოპონიმოლოგიის მასალა, ხალხზე ბევრი ვაგვიყვით... ბესიკი ძალიან კმაყოფილი იყო ამ ექსპედიციით, ჩვენ არა მარტო ტოპონიმების, არამედ დიალექტურ ფორმების ეწიყვით. ბესიკმა ეს მასალა თავის მონოგრაფიაშიც გამოიყვინა. ერთი რამით იყო ზეტად გაოცებული და პირდაპირ მიხიხა კოდეც, ერთი გამეგებინე, ამით მართლაც ასეთი დარბაზისღერი ლაბარაკი იყავნ თუ ასე ჩვენიან იტყვიანო. ავერ უცე ერთი

თვე აქა ვართ და ვერ ვინებთ არ გამოვიჩინო. ანეკდოტებში კი კახელი კაცი სულ იცნებოდა. რა უნდა შეთხე, ჩვენი სამწუბაროდ, ჩვენს სამწუბაროს მხოლოდ ანეკდოტებით ვიცნობთ. ეს, მიუთხეებენ, დღევანდელ დღეზე ითქმის, როცა ასე ჩაეყვებით, ვეღანი ერთ თვალმობა ქალაქში ჩაესახლდით და ქართულ კუთხეებზე წარმოიღვინა ადარა ვეგებ, ანეკდოტები იქცა ჩვენი მოსახლეობის სულერი საზრდოდ. აქი ვერნალ-ვახუთბიცი არ ვეგადებენ ამ ბეგინებებს. ერთი „წიკრიბიანი“ ანეკდოტი ათ-თხიომეტრის უნდა ვადავებებელი შეიძლება ყველა ვახუთბი ამოკითხით.

ბესიკმა მხატვრულ ლიტერატურაშიც სცადა კალაბი. პრესაშიც გამოიყვინა მისი პროზაული ნაწარმოებები. მოგახსენებთ მათში, სამწუბარო წლებში, სულ რამდენიმე სალიტერატურო ჟურნალ-ვახუთი იყო. მასხოსს, ერთ-ერთი ჩიდავიკობიან როგორი გულდაწვევით გამოვიდა. დიდხანს ხმას არ იღებოდა. მერედა ვეიხიხა მიზეზი, თუ რატომ არ დაუბეძდეს. „ასლიანაც მოგვიჩინა შენი ნოველები, მგერამ რა ვქნათ, ცოცხალი ვერ დაგებედავით. ცოცხალი რომ მარ, აქ დაწერილს არც შენ ვაგვიჩვენებ და არც ჩვენი“, ისე კი, მშვენიერი პასუხი მოგიფიქრებინათ ავტორის უკან ვაგვიჩვენებდა. ვინ იყის, რამდენი დაწვეუბი მწერალი ჩამოიშორეს ამ პასუხით!

ბესიკს ბევრი იცნობს როგორც ბრწყინვალე ენათმეცნიერს, თავდაუხალავ მთხოვლეს, რომელიც დღესდღეობს ასწირებდა სიტყვათათ ქალიშვილს. ამის გამოიყვინებელი ნაწილობრივ თვალმობილად აღასტერებს. მგერამ, აღზათ, ძალიან ცოტამ თუ იყის, როგორი მომხსენი იყო იგი. როგორ უყვარდა მეგობრებთან კუბის აწევა და დროსტარება, ოღონდ დროსტარება და არა ღრეობა, თანაც ვიწრო წრეში, თავის უახლოეს მეგობრებთან ერთად. ასეთი დროსტარების ბევრი მიზეზები მასხვლები. უყვარდა კარგი სადღვეგრებლობის ლაზხად თქმა. ეს ყველამ ვიცნობდა და ამიტომ თანადადაც ხშირად მის ვიწვევდით. თუნდცა თამადა არ კოფილიყო, სურფარე ერთ-ორ ვანსაყობრებულ სადღვეგრებლობის ისე წარმოთქმედა, რომ ბურ-ღუნისთან მწერალად მყოფი კაცი კი სიაშინებოდა შევერთხებოდა და ბოლომდე დავლდა ამ სადღვეგრებობის ერთხელ, სულ ახალი ჩასვლები ვართ ლატეგიაში. ჩვენი მეგობრებმა ირმალაში დავვატერულა — ვიყვარო — ჩვენ რომ „ვიამარი“ შეგარქვით... მუც კეტიხი რომ ვართ, ბესიკს სადღვეგრებოლი ითხოვა. ლატეგური და ქართული უნივერსიტეტების დაწეგობრების სადღვეგრებოლი შემოგვათავა, აღნიშნა ის დიდი საქმიანობა, რაც ამ რეონს უნაღვლებს სამწუბარებლობა წამოიწყო, რამაც კოდეც უფრო ზეტად უნდა დაახლოვოს და სდღვეგრად ვაგვიღვროს ჩვენი ხალხები. ნათქვამი კოდეც უფრო რომ შეგვეყო თუ და ეწელობა, თვალბეგარწყინებელი ლატეგურები დიდხანს ხმას ვერ იღებდნენ. ამჟამად ჩანდა, „მთელი ვეგმა-პროგრამის“ სადღვეგრებოლი თქმა მითვისე უწვევოლი რომ იყო, უცე ლატეგურად კი აღარ ვადატარეს და „პრობოტი“ არ უსტერეს ერთმანეთს. სათითაოდ ადგნენ და ისე წამოიშობეს სადღვეგრებოლი. მასხენდება, როგორ ცოცხლად წამოღვა მოხუცი დიასახლისი, ერთ-ერთი

ზოდა. დედებმა ისიც კარგად იცოდნენ, ბავშვებს ბარში ძალითაც რომ ვერ შეაბნევიდნენ, აქ ესწინებოდათ მადლი.

ამ დღისით გახალისებულმა თამაშამ ყანაშით ვგასვა ღვინო. ორი ძველბურთი ვაწიე გვერდზე, ერთი ჩიხვის რქისა, რომელსაც ღამის ერთი შერტი სიგრძე ჰქონდა, მუარე მოკლე ყანა იყო, მაგრამ მასში ვაყოლებით შერტი ჩადიდა. ვამოკლებით ეს ვრძელი ყანაი მუხრან-პატონის ეზუკებისა მოიღერადა ქრულია სამკუთავოლის პაპისათვის (ისიც მომღერალი ყოფილა). თამაშა განსაკუთრებულ სადღესასწაულის ამ ვრძელი ყანაით დაავტორივინებდა. ჩვენ აბატარა ვაწიეთ" დავერთო ნება. ჩაღას ვიზამდიო, უსიტყვოდ დავემოჩინე მის ნებას.

დასასრულ კიდევ ერთი ამბავი მინდა გიამბოთ: იმ ორი წლის მანძილზე (ე. ი. მეოთხე-მეხუთე კურსზე), როგორც უკვე ვთქვა, ღატკის უნივერსიტეტში მხოლოდ რამდენიმე საგნის ვსწავლობდი და გამოკვდივდი ამ საგნებში ჩავაბარებო. დანარჩენ საგნებს კი, რასაც ჩენი თბილისელი თანაკლებლები გადიოდნენ, აქ ვაბარებდით, თუშეა ნება გვერდზე, ამის თაობაზე ბატონი ვარლამიუ ვეწერდა, საერთო საგნები, რაც ყველა უმაღლესი სასწავლებლის ფილოლოგიის ფაკულტეტებზე ასწავლებოდა: პარტიის ისტორია, მეცნიერული კომუნისმი, სასწავლებლის ლიტერატურის ისტორია, რუსული ლიტერატურის ისტორია, ენათმეცნიერების შესავალი... იქვე, ღატკაში ჩავებარებინა არც ვაგვიპირდებოდა. ჩავყავ, ქერ ერთი, ძალიან კარგად ვსწავლობდი და მეორეც, ზემოთ ჩამოთვლილ "ღატკურ საგნებში" ისე გამოვიჩინე თავი, რომ ყველა ვეაღიარებდა ამიტომაც უმაღლესი ვაგვიწვევდნენ. ჩვენ ეს სწორად ეს შევადით არ ვგინდოდა, ძალიან ვგეოლოგებოდა. სემესტრის ბოლოს თბილისში რომ ჩამოვდივდი, ამ საგნებს ჩვენს თანაკლებლებთან ერთად ვაბარებდით, ვოჯღვარი პროტექციისა და ე. წ. "აბუკობის" (ახლა რომ სამინილე სენა იქცა) ვარგებ.

მთელი ოთხი სემესტრის მანძილზე ზუსტად ასეთი ვარგობი გვექონდა, მაგრამ, ჩვენდა ვსაყვირად და სამწუხაროდ, ეს "აბუკობა" ერთხელ უკუმაღ დავერთოდა პოლიტეკონომიის ერთმა ლექტორმა (მისი ვარი და სახელი ძალიან კარგად მახსოვს, მაგრამ ვანებ არ ვასახლებ). გამოცდაზე არ დავეშვა, ლექტორებზე არ მესწრებოდით. აუტსენით, რატომაც ვერ ვესწრებოდით, მაგრამ არადეგმა ვატრა. როგორც იტყვიან: "ქვე შეივოდ და..." წლით და ღატკაში ჩაბარებოთ, უკუმაღ ვეკისება.

ზემოთ უკვე ვთხარათა, ძალიან ადვილად ჩავაბარებდით ღატკაში, მაგრამ, როგორ ვაგვიბარებდით ასეთ ლექტორს, რომელსაც, ალბათ, სრულბოდი არ ესმიდა და არც არავინ ვაგვივინებდა იმ დღი მონხისა, რასაც ორ უნივერსიტეტს შორის, ორ ენს შორის, სტუდენტების ვაცლა იხასხავდა... არა და არ დავერთო გამოცდაზე, სასტუდი ვაგვიწავლა, მთელი არდადეგები ავდიტორიაში ვაფორმებო. ბილოს

ფაკულტეტის ჩარევით ნება დავერთო სხვა ჩამორჩენილ სტუდენტებთან ერთად, დამატებით გამოცდაზე ვაესულივით... მაგრამ მამსწერებო: ხან ზემოდა ვევიერებს და სამართლიანად ვანსკი ყოველთვის. ეს ლექტორი იმ დამატებით გამოცდაზე ვეღარ მოვიდა, თურმე უკუბ თვალის სინათლე დააკლდა და დიდხანს დასპირდა მტერნალოდა. მის მავიერ სხვა (ღვინსიერმა ადამიანმა) ჩიბბარა ვამოცდა. იმ ლექტორის ასეთმა უსტუღვლიანობამ, ჩვენ, ახალ-ზარდებს, სრულიად უსუნობი ადამიანის ვაპირებებზე თვალზე ცრემლებით რომ ვეკუსებოდა, უღვით სუტ-ციული ჩავადვინებო. მისი დამარცხების ამბავი რომ ვაგვივით, ტრში შემოვარდით.

ამასთან დავერთობით ერთი ამბავიც მახსენდება. ტკომინიკის ლაბორატორია რომ ვაბხანა, ორმა ეკონომისტმა პროფესორმა წერილი აფრინა ვახვით "კომუნისმი", მთავრობას სწერდნენ, "არ ბრის ახალი ლაბორატორიას ვახანა, ბაზარში კილო სარკი ოთხი მანეთი ვახადო". ერთი სიტყვით ქვეყნის ეკონომიკის დაეცება ჩვენს ლაბორატორიას აბრლებდნენ. არ ვიცი, იმ წერილს, რომელი პროფესორები აწერდნენ ზღს, ეს არც ბატონმა დარნაოზმა (რომელიც სასტუდი იყო განაწევრებული) ვეითრა და არც ბატონმა დავით მკვილიშვილმა, "კომუნისტის" მამინდემა რედაქტორმა, ერთი ეს (ეს ბატონი დავითის სასახლეზე უნდა ითქვას) ის წერილი არ დავიბედა. ასე ზგონია, იმ წერილის ერთ-ერთი ავტორი ის კენენი ლექტორი იქნებოდა (სულთხად მინეს) რადგან დარწმუნებულნი ვარ, არა თუ მამინ, ასეთ "პროფესორებს" დღესაც არ ესმით, თუ რა დივი რილი შეასრულა ამ ლაბორატორიამ ერთგული ვახანს შეკებაში.

რაც შეეხება იმ ზარსაც, რაც ამ ლაბორატორიის დაარსების სახელმწიფოს მიაღებოდა, დიდი დანაწევარიშებელი არ არის. ლაბორატორიის თანამშრომელია უმეტესობას ამბორანტურა ჰქონდა დამთავრებული, ამპირანტს მამინ 81 მანეთი ეძლეოდა, ლაბორატორიაში კი 69 მანეთი ვაგვივინებდნენ. ასე რომ, მთელი ლაბორატორიის ზელფასი ერთი პროფესორის ზელფასსაც ვერ უტოლდებოდა.

კიდევ ბევრი რამ მახსენდება, ერთად ვეატრებელი დროის მანძილზე რომ ვადავებდენია, მაგრამ ამერტად ამით დავამთავრებ.

ერთხელ კიდევ შევასწენებო იმას, დასაწყისში რომ ვაიბედი, ბესიე ქობინანტს, სულ ოციოდე წლის ვაბეც-მა, ლატვილი მასწავლებლის ელმარ ღივას დავადე-მა არც ასავლის ვერა" ასე დანათავრეა: "ეს ვრბობ ბუბტ ვადუინი" (შე მინდა ვავებე წინამძღოლი). რა იყო ეს? ვაბეცური ვეღწრფელობა თუ მინაგანი მოწოდება, რასაც ადრეულ ასაკშივე ვრბობებ დიდ-ბუნებოვანი ადამიანები? ვინ იყოს!

იგი კი, მამინდელი ნათქვამი რომ ვაიბარებო, ამამი ყველა დამეთამაშება, ვისაც ბესიე ქობინანტსთან სულ ცოტახანს მინეს უთანამაშობილა.

განათლების სამინისტრომ და ფონდმა აღიას საზოგადოება — საქართველო გამოაცხადეს კონკურსი V კლასის ქართული ენის სახელმძღვანელოზე. საქონერსოდ რ სახელმძღვანელო იყო წარდგინილი. ვითაზობთ ერთ-ერთა (ორიდან) გამარჯვებული იტორისა — ამთაწანოდ არაბოლუს — კანკეციასა.

სწავლების პროცესში, ამ ლექსიკონების მოხმარების უნარსავე გამოიყენებს.

განსაკრებელი ადგილი დეაოზობა ზეგნის და წერითი მტყულების განმყოფებელ ტექსტებსა და სავარჯიშებს.

სწავლების ამავე ეტაპზე აღსაზრელი ძალდატანებლად, სუნებრივად გაეცნობა ენის ძირითად სტრუქტურულ ელემენტებს (წინდადებს, სიტყვას, მოზოფესს (სიტყვის მოზოფოლოგიურ ნაწილს), ფონემას (ზეგასს), სიტყვათა ზოგად სტანდარტ ჩვედებს (მბრუნების ნაწილებს), ძირითად სინტაქსურ ცხებებს).

კონკეციის საფუძელი ამის შეგნება იმისა, რომ შობლოგიტი და ეტორი ენების სწავლების ფორმა და მბრთობლება ერთეგარი ახ უნდა

წინამდებარე კონკეციის წარმარეული აზრის ახალი საგანმანათლებლო სისტემის გამოყოფის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი შედეგია და იმ რეკომენდაციის მარადეგარი, რომელიც ზვენი სასკოლო ვაზაოლების ახალ რეკომენდაციებზე დადგენას ისახავს მისნად.

სადღეწიფი ენა, როგორც საბელოწოდუბრობის ერთ-ერთი მთავარი ფუნქციონერი, ამის ერთდელი საგანმანათლებლო სისტემის მეტეორი საფუძელი, და, ზუნებრივია, საგანმანათლებლო რეკომენდაციებზე დადგენის საფუძელი ენის სწავლების პრინციპულ ვაგებებს დადგენის. ამიტომაც ვადატარებულად შეიძლება ითქვას, რომ „ქართული ენის“ სწავლების სეთობა რეკომენდაციის თვალსაზრისით ფუნქციონერი მნიშვნელობის ამოცანაა.

ახალი კონკეციის ამის მეტეორიკოსი შობლოგიტი ენის სწავლების სისტემატი, სტრუქტურული და მინარსობრივი ასპექტების მნიშვნელოვან ცვლილებებს.

ეტორი, სისტემის თვალსაზრისით ამ მოზოციის საფუძელია:

ა) დამკვიტობა (I-IV) კლასებში დედაენის ე. წ. უტარმატოკო სწავლება, რომლის დროსაც ენობრივი მასალა და შენაბამისი ამოცანები უშუალოდ გამოიშინარეობს სასწავლო ტექსტიდან და იქვე ქნის ენობრივ ბლოკს. ამ ეტაპზე აღსაზრებულმა ენობრივ მთლოდ ზოგერთი ძირითადი, ადგილობრულ ცხებებსა თუ მოკლედ ენის გრამატიკული აგებულებიდან, ძირითადი ჟურნალზე ვადატარებია ენის ლექსიკური მარეგის ვაგებულებებსა და ფრასის აგების ჩვეულების გამოყოფისაზე.

ამ ეტაპის სახელმძღვანელოებში უმეტეს ამობრთობელი რეკომენდაციის რამდენიმე სკოლაში.

ბ) მიმდევრო ეტაპზე (V-VI-VII კლასები) შეზობის შობლოგიტი ენის დამოტოდებელი სახელმძღვანელოები ილინდ ეს არ ექნება ტრადიციული გრამატიკის მოკლე ეტაპის, არამედ ეს იქნება შობლოგიტი ენის მრავალფუნქციონერი ეტაპის, გრამატიკის ადგილობრული ელემენტებით.

ვ) მესამე ეტაპი (VII-IX კლასები) ეთობის გრამატიკის სისტემატი ეტორის სწავლებას.

შინარსობრივი თვალსაზრისით სწავლების შედეგები ეტაპისათვის ვადატარებული შობლოგიტი ენის ეტორი მდიდარი, კოცხალი ერთობრივი წიაღისაყენ უნდა იყოს იტორი ეტორიებული, ენის ზვე სინტეგის ნაწედიანს, შედეგებს ეტარეფიყეს. სწავლების ეს ეტაპი ეტარეფის მრავალფუნქციონერი, ფორმით მრავალფუნქციონერი, მოზოციეტი პრინციპით აგებულ პრატიკულ სახელმძღვანელოებს, რომელშიც იტეგებს მინაგანი

ამთაწანოდ არაბოლუს

ქართული ენა ეროვნულ სკოლაში (კონკეციისა)

ლოკეტი კეციის ვადატარებებს სათანადო სასწავლო მასალა უნდა ვადატარებულ იტეგებად, რომ მოზარე და თანდათანობით შეეფიყოს ენის წიაღში, ვადატარებს სიტყვის რილსა და იდეგებს, მისი ვაგებულებას, შეტყუების თვერებუბებებს, სტრუქტურული მბრთობებსა და სიტყვათა თანავარჯელებებს... მოზარემა უნდა ვადატარებს სიტყვის ლექსიკის წარმობობა ფუნქციონერებისთან დეკონსტრუქციული სარნტერესი მოკლედები და პრეციტები, ხატეგად იტეგებში თუ ცოცხელ სიტყვაში მარეგებული კავებულები ხაღის მბრთრულ-მეგობრულითი ხვეგისა, მოკლედქმისა.

ამ სახელმძღვანელოებში თვერს ადგილად მიიღებს ენობრივი სავარჯიშობები და თამაშები ლექსიკის ვაგებულებებზე, სიტყვათა ეტეგური დონის ვასაზრებლად, ენობრივი გრამატიკისა და მრავალფუნქციონერების ვასაეფორებლად, შობლოგიტი ენის წიაღისაყენ ინტეგრისსა და სვეარეგის ვასაეფობლად, ეს სავარჯიშობები უნდა ითველოსწინებულს ეტეგოლოგიეტიკი ენობრების, სვეადსხვა ლექსიკონების ჩატეგის

იყოს, თუ ეტეგ ენის შესწავლის დროს, თუ საველისმბო შევარჯიშობი, გრამატიკული ეტეგოკლასების ვახველვე რეგის ზვენი, შობლოგიტი ენის შესწავლის დროს ის ამ რილს ძირითადად არ ასარეგებს (შობლოგიტი ტეგეში რეგოტი არ დედაინდ) სწევე ის ამის, რომ დედაენის გრამატიკული სისტემის აკოფინა ადამიანის თანდაყოლილ უნარებთანაა რეგის ვეგეფის, შეობლება იტეგის, ზვეარჯობი ამობრთული ნეგია, ის არ ეგვის შენაგენ-საეფობრულ ავეფინა თეგეტი ამიტომაც შობლოგიტი ენის შესწავლის წინამარბობა სულაც არ ამის გრამატიკის ათეგება, ის მოზარეს ისევეც ავარჯიშობად იტეგის ბობებელი.

ამვე დროს, გრამატიკული წეობა ენის ეტეგებრესი სასწავროს მთლოდ ერთი ასპექტია, თვერის ზუნებობი უმეტესეც ეტეგო სტრუქტურული და ამწხალი, ენის მთელი სინფიფიცი და ატეგეგია ვლანებდა ამის — მთლოდ) გრამატიკული წეობის, არამედ ეტეგობრივი ენაწეფიცი ლექსიკონების

სიღეს და ხელოვნების ქართული ტელევიზორების
სხვა მოწოდება შობიდან უფროსებს. სპორტულ
კომპეტორია ქართულ ფილმებს ვიზი
კლასიკული ქართული
ქართული, ჩემი ყოლი, არც სეფია შერია,
ჩოგორ ბერის ჰეონი, არც - გრანტია მილოდ.
ენა დიდადებით, დიდადებითა ლეკითა და
ნიქონებით მდიდრება და არა ესთმენებელი
ფიგურები და თეორი-
შენი. ელასტიკური, მხ-
ვალნიჩი მნიშვნელობის
შემკვლეა ქართული სიტ-
ყე: ფრანკი მიხეილ-
საბულო და ვანერტე-
ლია ქართული სიმღერის
მსგავსად და გამოყენებ ეს სიმღერე.

ახალი მნიშვნელობა

დიდი ფეხბურთი

გადიკო გადეოა.
არაზესტი გადაცემა გადეოა.
გადეა (შე კი კიკი)
ან - არაზესტი გადაცემა.
შეასტეად დარტემა (ბურთი), გადეოა დარტემა
(ბურთი).
დარტემა არ ემარ?
დარტემას ასრულებს...
ურტეამს. ზიკო, შვილი, ბიჩი
დინამიკური შეტევაში არიან.
უტევე: ბიჩი, გინდა დინამიკური ივენი, გინდა
- ერთმანეთი.
ტრამე ბილი, ღონებებს ირდენია?
დამიტემა.
ბიჩე ტრამე ბილი.
ბიჩე დამიტემა, დამედა, დამებრედა, დამიტემა.
ღონი, მიიტემა, იტემა, გადილიტემა შერეო,
კონსტრუქცი, და...
ტრამე ეტე.
დამევებულია, დამეტეველია, დამეველია.
დამეტებულია (მეა) და ასე შემდეგ.
ბურთი მოყვრია წამეტეველ მდგომარეობაში...
ჩოგორ მიმეწონი? ანუგალ მდგომარეობაში? არ
ვეყოფილი?
ტრამის შერეო
კი არა
- შერე ტრამი.
ბურთებს იტემა (გამეტემა, ეტეობა).
ბურთის იტემა (ფეხბურთელი)
ფეხბურთელი თუ იტემა ბურთი?
ბურთები (ბურთი) გაეტე - (ნე წელობ). ასე
ეიტემა!

ბურთი ვაცემა მიედნის ფარგლებს.
ბურთი მიედნის ფარგლებგარეთია.
ბურთი ვაცემა მიედნის ფარგლებიდან
არ შეიძლება, ბურთი მიედნის ან მიდებრიდან
გადეგორდეს!
მიედნის, მიდებრიდან და არა ფარგლებიდან,
დინამიკური (მასალად ეტეებ) საკეთიარი კარის
დაცემა არიან. სხვის კარს რომ არ დაეცევენ, ესედა,
მაგამ თუ ეტეილებულია

- საკეთიარი კარს იცევენ
- ვიქვილი

ბურთი ჩატემა საკეთიარი
კარში, სხვის კარში
„ჩატემა“ შეიძლება და
შეტევაში შეიძლება.

ამიტომაც - „საკეთიარი“ აქ საბურთო, ზესტია.
გატემა. ბურთი გატემა. ლელი გატემა -
უტეობა. ლელი ვაცემა მართლაც, ბურთის ფეხებზე.
ფეხ შეგებებს ამბობენ. ვილი შეგეო, შეუგეო.
შეგემა თუ ვეტეებულემათ. - გატემა იცის,
შეტევაში შეიძლება.
ველი საფეხბურთო ტერმინები უფრო მიმწონდა.
ბეკი ჰესეკი კონსტრუქცი, იქნაიდი.
თაფლი, - ეს სიტყვა საერთოდ ამოვარდა ხმარე-
ბიდან და მხოლოდ - თავით, დარტე, დავით, იარე
თავით - ეს სიტყვა.

... ცხოვრება საქართველოში გამკაცრდა, გახტემა
და ფეხბურთელია (არა მარტო) საკეთიარი სახელე
ნამშენა: კონსტრუქცი, შოთიკო, ითიკო, ნიდიკო,
ვარდიკო, იაკო, შიკო... ვარდიკო (ველია ვარდიკო)
ჩესეთის გვერდებს, ქართული ვოკალური არმის
მოთავსარბიდან უტევა ვარდები ხარ, კაკო, შენი ნი
ვკომ სულემა, არაეთიარი შემსხვევაში, ვარდიკოდ
დამეგებულემა, ვარდიკოდ მივეტეობი. არ მიმწონდა
ეს ვარდენი, პარმენი, მარმენი, კარმენი. ფეხამ დაარ-
ტემა ვარდიკო და საქართველოს მიდებში დატევა
ქართული, დედა და ბავშვობა. არ უნდობა, არ
სტრედა, არც სერს ბავშვობასთან და დედის
ხატეობასთან განმორება. მესმის იმ კაცს.

ისე კი, ბიჩის პარმენი. თუ არ ვეტევი, ბიჩის
ეხატემა და არა ბიჩიკოს, აეთიანილი ლოლიბურთებს
- მასის (კანის)სხვეული ბურთის ხმა) და არა -
ეთიკოს. დავით უფროს დათის და არა დავითოს,
მეტემა ზურცილევას - მტრთან (მაცურებულემა
ლაბარტე). მიხილ მესმს - მიმს და ასე შემდეგ.
შეიკვლეა ფრა, გამეტედა. ერთიერთობები გატე-
ბილი თითქო ამა რას მივეწერით: იაკო, შიკო?
დამეგებულე უფროს ახსტაბილურობის, ეფეხბურთე-
ლის ნიშანი უნდა იყოს.

ბეკი, ფერები გახტილი, ქართული ზიკი,
კარკა სპორტსმენი, უფროზე - ფეხბურთელი
გადეგორდა საზღვარგარეთ სახელისა და ფეხის
სამოწმელად. ზიდი ვაიფეს, ზოგი იუდეუს, ერთს
უფიან, მეორეს უფილიბენ... იმას ლეკვიბურები კი
არა, მამულეები უნდა უტევათ.

მეტივესა შემოკლება

„ლიტერატური საქართველო“, №22, 2002 წ.

შპს "საპარანა"

წმინდა წერილის თარგმანის განსაკუთრებული პირობები და გარემო ესტორიება: სული წმიდი შემოსილი მამები ამა სოფლის შუათან განზრდულნი და ყოველდღიურ სახრუნავისაგან მოუღონებ შერბიან ღვთის სიტყვას ვრთი უნდანი შერბულად გადმოსატანად. ეს შეტანად სავითარა ბუნდის თარგმანისთვის სასოვადოდ.

პროფესიონალებს ვეძებ და მისი დედაქალაქი - შვედეთის ალექსანდრია დღისიტური ცივილიზაციის სამხედრო. სამი კონტინენტის ამ ხალხად და საქართველოს განსაკუთრებული ალექსანდრიის შუქვრია ანათებს. აქვთყვანა მომართული და აქვდანი სახეობის ინტერნაციონალური რელიგიური, კულტურული და კომუნიკაციური ინტერესები. აქ არის მხოვლიანი ყველაზე დიდი ბიბლიოთეკა და აქ აღწიანი ამ ღვთის ყველაზე დიდი ფილოლოგიური, მარგანი სკვლეის თარგმანი ალექსანდრიაში არ შესრულებულა.

თარგმანისთვის განსაკუთრებული სულიერი გარემოს შესაქმნელად, პირველ ყოვლისა, ისევ პროფესიონალებს სურვებს. ფრანგულიდან ჩამოსულ სამოცდამეორეულ თარგმანებს იგი ალექსანდრიაში სი არ ცოცხებს, რომელიც ფილოსოფიური ინტერესების თქმით, სივრცე ქართლ, სიკეთეობა და ათასგვარი უწინდერებით, არამედ ქალაქებო, ყველაზე წმინდა ადგილად. კუნძულ ფროსისზე აგნაფისი. ფროსის ალექსანდრიაშიანი ძეგლის შედგენის და შესწავრა სული არის გარშემორტყმული. აქ არაფერია მისი, წელის, პერსიის და ცის გარდა, ანუ იმის გარდა, რის შესახებაც თარგმანებს უნდა დამოკიდებულიყდეთ. თარგმანების მარტობაშია და სიმშვიდეს ხედავს ტალღების ხსოვნა. ეს არ არის იმის, კუნძულზე პეოფესიონალებს უცხოეთიდან სიმრავლე წვედს გარემოს უქმნის და უკანასკნელ წერილისათვის კი თვითღმერთებს - სახრდელსა და საფრეცხველებს პირბრძნის.

შეცვლადისწინაში კონკრეტული თავის მისიონ ერთად წმინდა წერილის სულიერი თარგმანი კონსტანტინოპოლში დასწავრა მისიონის ინტერესობის მიხედვით მისიანი კურსიყვანის მიუღებლობიდან სიღობის, რაც მის უთარგმანად გარდა, წმ. მყოფი თარგმანი თავის მიწვევების ერთად მოიგვარა. წმინდის ხელმძღვანელობით წერილების მიხედვით უცხოეთის ყოველი მისი. ეს რა პირობებში მიმდინარეობდა ეს თარგმანი. ცხოვრებაში მხოვლად მისი აღნიშნული, რომ წმ. მყოფი, მის შუბზე, რაც მრავალი ქართლ გადისხდა, სიკეთის წინ ყველა სურვეთ დაეცვია და მიღიანად თარგმანის მიყენა.

ქართული წმიდა მისი, აქვთყვანა და ვითრე დასტუბის ახ. : A. ე. 14, 2007

აღონებებსაც უამრავი სურვეთა და სურვეთი პირობად. არამყოფი რეგულარული სამუშაოს არ წმინდა დამოკიდებულება მყოფია საერთაშორისო და საინანგლო საქმედა და კუთვნილ რეგულარულ მონასტერს არ და განაგებს სამონასტროთა საქმეთა. ამიტომაც წმ. მისი იმეღებულად იფრენ დამით, ხანძლის შემდეგ ვითარებაში სიღობა ანდა მივსურვობების დროს, რაც შესაძლებლობა მიეცეპო შეიდა. აი, რას წერს ვითრე ათრდელ გვიომის შესახებ: „კეთილსა მის შრომასა თარგმანებისა ანა და იმეღებულად, არცა სიკეთეა განსურვებისა თავისა თვისა, არამედ ყოვლადვე იტყვიან და დამოკიდებულად, რამეთუ უფროსინი წიგნი დამით ხანძლითა ვითარწმინდა... ფრთავითა უცვადობისაგან და

წმინდა წერილის თარგმანები

დასტუბის დასტუბის

სურვეთა. მიუხედავად ამგვარი თვადუხევეთი შრომით თარგმანი თხზულებებისა, მიუხედავობა მინეც დაბრკოლებები იყო წმ. მისათვის სურველი მონასტრის (თარგმანებითი მიღებაწმინდის) შესრულების გზასზე და მათთვის დამოკიდებულება მონასტრული ტალღების გამორეგებისთვის მივსურვეთ ვითრე ათრდელ წერს. წმ. გვიომე „მისეობა მრავალგვარა სურვეობათა დასტუბითა თარგმანებისაგან წმინდა წერილისა“. სწორედ ამიტომაც, მონასტრის წმინდა ზღვების თანხმობით, ბიბლიოტეკის, მოცული და თვისა სურვეთა დაეცა. თავად ვითრეც, რაღვდაც მიხედა, რომ „დამოკიდებულებები იყო ტალღები არა აღირანდებოდა, რომელ არს დამოკიდებულებათა წიგნთა თარგმანი“, თქმანა წინამძღვრობისაგან, გამოფიდა ფრთავით და შეე მისი მისი. მის შესწავლა კი მიეცა მოცულია წმ. ვითრეც, კონსტანტინოპოლის პატრიარქის კურთხევითა და პატრიარქ მურის ღვთის მსოფიანი იყო წმინდა აფე იღვების მოხალეობად და გლახკითა განსაკუთრებულ შედეგად უთარგმანად სისოვითა განს. მიუხედავად იმისა, რომ „შეუწინა ხალხი ესე პირბრძნად წმინდა წიგნთა თარგმანისაგან დასტუბოდა“. მშვიდობით უკან მიბრუნებული კი ყველა შეე მისი დაეცვია და ყველა მოცულია ყოველია მისი შრომითა და სურვეთაგან: და ყოვლისა სურვეთისაგან თანხმობით იქნა თარგმანებზე წმინდა წიგნთა, ვითარ სული წმინდა მისეობა. თუცა კი იხილენა ვითრე, რომ ითვის დროზე, რაღვდაც ვითრე დაეცვებულს თავისი სულიერი შუადი თარგმანის დეკლარაციის აკურთხა, თავისიანი, შეე მისი კი არ დაეცვა არამედ მთავრისი ეკლესიის, წმინდის მისი წიგნთა ეფიციენტის მიუხედავად, სიღობა წერილობითი ხანძრისა აღმოცენა მომწველად ნათესავებისა წიგნებისა. ახვ. ვითრეც მთავრად მიწვევით სწორედ ამ აფეიდან მიეცა სული წმ. გვიომის ხალხის ეკლესიებისა, სიღობა ამ წმინდა

განსაკუთრებით დაწერა დასარკობის გამოცემა და ახლა რაც ერთიან ფორმად გამოცემულია, ის ფორმად გამოცემულია, ის ფორმად გამოცემულია...

სხვათა შორის, ამის, რომ მოთმარებელმა ერთიანობისათვის დამოუკიდებელი ერთიანობისათვის დამოუკიდებელი ერთიანობისათვის...

ფორმის აღქმისათვის და შედეგად ერთიანობისათვის და შედეგად ერთიანობისათვის და შედეგად ერთიანობისათვის...

ამ წესს დაემატება და წარმოადგინებს ერთიანობისათვის და შედეგად ერთიანობისათვის...

თარგმანის პროცესი ყველა შემთხვევაში იგივეა, როგორც თარგმანის პროცესი, რომელიც...

თარგმანი, შესრულებულია 72 კვირის მერ, ერთიანობის და თანხმობის სულიერ განმარტებულ...

თარგმანი, როგორც დღის აღმკვეთი და დღისათვის კუთვნილების მატარებელი ცენტრი, არსებობს და მოქმედებს თავად თარგმანის...

მოთმარებელი ყველაზე მეტად ერთიანობისათვის და შედეგად ერთიანობისათვის და შედეგად ერთიანობისათვის...

შეუძლია ერთიანობისათვის და შედეგად ერთიანობისათვის და შედეგად ერთიანობისათვის...

სახარებას, ვისთვისაც და ფინანსური და ფინანსური და ფინანსური და ფინანსური...

ქართული მშენებელი მუშის სამუშაოს და რეორგანიზაციისათვის და შედეგად ერთიანობისათვის...

ამ, დღის რეორგანიზაციის შესრულებული და წინა მართალი მერ მოქმედებს თარგმანი მუშისათვის...

კვლევი ერთიანობისათვის და შედეგად ერთიანობისათვის და შედეგად ერთიანობისათვის...

იწყებს შიამშიდელი მამების და ეუბრემ მცირის ხელ-
იდან გამოხულ თარგმანთა სიმრავლედ,
განსაკუთრებით თუ გათვითადისწინებთ უამრავ სხვა
სასრუნავს, რომლითაც ისინი იყვნენ დაკავებულნი.

როდესაც თარგმანთი დაკავშორებით იყვალა ეს
სასწავლო ნამოთხლები, ერთადერთი დასკვნა,
რომელიც შეიძლება იქნას გამოტანვილი, არის ის,
რომ წმიდა წერილის მთარგმნელები მთარგმნენ
მართლაც „ეთორცა სული წმიდაი მოსცემდა“ -
როგორც ამის ფორტი მაწიშელედს ამბობს ეუბრ-
ეი მცირე. იგივე აზრი ხამოცდათრმეტიანი
დაკავშორებით გამოთქმული აქვს კობილე იერუსა-
ლმელსაც: ხამოცდათის მთარგმანი არ იყო ადამი-
ანური სიბრანის შეისხული და შექმნილი, არამედ
სული წმიდის მიერ ნაკარნახევოა. ამასვე ამბობენ
სტატეუგარტას შესახებ არნევისი, კლემენტე აფე-
ქსანდრიელი, ნეტარი აფეუსტრეწი წინასწარმეტ-
ველებში, ხამოცდათის მთარგმანისა და
მოციქულებში ერთადერთვე სული მოქმედებათ.
ბიბლიის სლავური მთარგმანის შესახებ წმ.
მელქისედეკიანი ფელატე მოსკოველი წერს:

Особенное достоинство и важность
принадлежит славянскому переводу по его
происхождению. В начале своем оно не есть
произражение буквенное учености, но плод апосто-
льское ревности святых Кирилла и Мефодия.

თავის ადრეულ ნაწერებში ნეტარი იერონიმეც
აღიარებს, რომ ხამოცდათი სული წმიდით
აფხილნი მთარგმნენ (კონტარტები ნუმბოახე,
მივე სელით, რითაც წინასწარმეტველი
დაბარაკობს (კონტარტები ფსალმუნებზე, თუქი
შუმდე, ხაკეთარი მთარგმნელობითი მოღვაწეობის
კვაღაკვად, იერონიმე აზრი შეუცვალა და წერს,
რომ მთარგმნელები არ იყვნენ წინასწარმეტველური
მადლით დაჯილდოებულნი და მათ მოციქულებისა
და წინასწარმეტველების შემდეგ იარებ, რის
დასადასტურებლდაც იგი კაღდე მოციქულის
სიტყვებს უთითებს (2 კორ. 12,28,30).

შეტარა, ნეტარი აფეუსტრეწის აზრით, არც ეს
არეუმეტე არცეს სტატეუგარტას ატეორიტეტს ასეც
რომ იფის, წერს იგი, ხამოცდათის მთარგმანი სული
წმიდის მადლის მოქმედების ნაყოფად რომ არ
მეფანითო და რომ ეუფიქროთ, მთარგმანი
ურთიერთმოთანსხმების საეუფელზე შესრულდაო,
ქრისტეს ეკლესიების თვალხაზრისით,
მღვდელმთავარ ელვაზარის მიერ წმიდა წერილის
ხათარგმნად არეულ ამდენ კაცზე მადლა მინე
არაყის დღეებია არ შეიძლება, რადგანაც ერთ
ადამიანის თსხულება, რაც არ უნდა გამოცდილი
იფის იგი, ვერ გადაჭარბებს ამეწი გამოცდილი და
განსწავლული კაცისას. თოაც თქრობითაც
დუთავარბი იკრომისი ნაქმედ თელის ხამოცდათის
მთარგმანს და მანნია, რომ მას, თუნდაც თავისი
სიძველის, მთარგმნელთა სიმრავლისა და
თანახმოვანების გამო, სხვა მთარგმანებზე მეტად
უნდა ეერწმუნოთ.

უკეთიქული რომ შეეჯიბოთ, მანამდეც ხანამ
სტატეუგარტა ქრისტიანების წმიდა წერილი გახედ-

ბიდა, ანუ იმ ხანებში, როცა დუთის სიტყვა
იუღველთა შირის ერთმნეობის სარაღელურად
თანაარსებობდა ებრაულ და ბერძნულ ენებზე და
ამის შემდეგაც, ახალი აღთქმის ეკლესიაში,
ხამოცდათთა მთარგმანი თავისი დედნის კონცე-
ნაღურად იქნა მინეული. იგი ბერძნულ ენას
დაწერილი, ჳმსწარბე წმიდა წერილი გახდა, რომ-
ლის მეშუობითაც იხვე მტრეველებია სული წმიდა,
როგორც იმ ებრაული დედნიდან. ხაღდანაც იგი
ითარგმნა.

სტატეუგარტა იყო გაეფიტულ იუღველთა წმიდა
წერილი, კაღდე მოციქულის ბიბლია, ამ ტექსტს
ეგრინობილენ, ამ ტექსტით კაღდეებდნენ
მოციქულები ელინისირებულ მთოდროში.

დუთავარბი განეგებულებით ხამოცდათის
მთარგმანის ახალი ეკუთხი გახსნა დუთის სიტყვა,
ქრისტეს მოსვლამდე მოამზადა ახალი აღთქმა
შეადგარა განეუფელი ერთობა - წმიდა წერილი,
რომლის საეუფელზეც ეაღიბდებოდა დღეშტებთ,
რომლის ცეტირებებითა და კონსტრუბითაც
ასწავლდნენ ქრისტიანულ ცხოვრებას წმიდა მამე-
ბი.

ახალი წიგნი

კურა
ლოჩანაშვილი
ქმისაჲ

ერთი მოთხოვნის სურთით წენი გამოსცა საგამო-
ცემლო სახელმა „მარხი“ (თბილისი, სტანისლავსკის
წ). მღელ ჳამოფა ამ სეროის სხვა გამოცემებთ.

შენიშვნა, შეკვეთისა და 408 16 სპეციალური

დღედ პარტიულად ბატონო პროფესორ! დიდი ხსარული მივლე თქვენი წერილი, ამ თვის 11 რიცხვით დათარიღებული, და ამისთვის დიდ მადლობას მოგახსენებთ. მე მორწმუნე ვიყავი 10 ოქტომბრამდე.

შემდეგ კი ლაიფცოგში მივსვსავრები. ხართვე, ნებისთვის დიდი მნიშვნელობა ენიჭებოდა თქვენს რეკომენდაციებს თქვენს იქაურ ნაცნობებს და ამით თქვენთან მერისებრად დაეხმებოდა ვიქნებოდი, მით უფრო, რომ უკვე ახლა საქვს ერთი ვაგმა შესხრულბედი ლაიფცოგში ნება ყოფნის დროს და საამისოდ თქვენს რეკომენდაციას ვერაფერს შევდრება. სხედდობრ, მე მინდა ლაიფცოგში, სხვათა შორის, ხარვდაცკითა მუშაობას ვაეცნო და, საზოგადოდ, ვახვთის გამორცმისთვის საქმრო სხვადასხვაგვარი ცოდნა და გამოცდილება მივლი. ამ მოხმით ლაიფცოგში ვაეცნო რამელდინაც რედაქციის მუშაობას, დაეკვირდი იქაურ საქმიანობას და ორგანიზაციას და ამით ძალიან მოვიტე აღბათ, თქვენ პირადად ოცნობთ რომელიმე რედაქტორს, რომელთანაც მე რეკომენდაციას მომიცემთ, ანდა იქნებ თქვენი ნაცნობების მეშვეობით შესაძლებელი ვახვებს, რომ მე რედაქციაში თავისუფლად შევიდის საშუალება მომიცეს.

ამის გწერთ და იმავდროულად ძალიან ვთხოვ, მომიტყუეთ, რადგან ასე ურერწმონოდ ვრჯით და ბოროტად ვიყენებ თქვენს კოლელანწრობასა და დიდბუღოყენებას. ახლა ნება მომიცეთ, მჭირფასო ბატონო პროფესორ, რამეგნისმე სიტყვა ქართულად მოგწეროთ.

ძალიან უხამბოვნო ამბავია, რომ თქვენს ავთო-მოყოფას კლდე არ გაუვლია და მის თქვენზე ხელ-მოჭედივას კლდე პერსონობი. პ. ლოლობერბეცე წერუბით არის ავთო. როგორც მისი წერილიდან მახს, წამლობა მას, უხდება და თავის თანდათან უკეთესიდა პერსონობს. თქვენ უთოედ მანდაური წამლობა არ ვთხინჯავთ არ, შეიძლება, თქვენი ავთომოყოფა უფრო განსხ-

ვადებული და სხვა ხახათისა. პ. ლოლობერბეცის წერილიდანვე გაეგნებ რომ თქვენ ვითაში დედის ავთომოყოფის გამო წაბრანბეუდლხართ. ვისერბებთ ვულ-წრფულად, რომ ეს ავთომოყოფა სრულად უბრალო და უწინშენელო იყვებ და დედა თქვენი მოკლე ხანში ისეც კლავინდებურად მსნე და ჯანმრთელი ვახვებს. არ ვოცი, თუ თქვენ რამდენ ხანს

სპეციალური ინფორმაცია

ფ. გოგინაიშვილისა და პ. შუხართის ურთიერთობიდან

დარმბებით ვითაში და ეს წერილი მოგისწრებთ მანდე თუ არა ყოველს შემთხვევაში ეთმელოვნებ, რომ არ დაიკარგება. ამას ხთ ან ან ევ ვარზაენით „ევეროიდან“ ამოღებულ ბიბლიოგრაფიულ მუნიშნებას თქვენი

შრომის შესახებ, თუ საქარისი და სრული არაა, ამხეც ავტორს ნუ დაეჭურბობთ, რადგან ნა ნოტ და სუდა ნოტ-ი, ამბობენ რესხები. გაბრუებთ ჯანმრთელობას და დაეძთებთ თქვენთან პარტიისცემით და ვრთეულებით ფ. გოგინაიშვილი“.

შენიშვნა, შეკვეთისა და 408 5 სპეციალური

დღედ პარტიულად ბატონო პროფესორ! თქვენი 22 სექტემბრის წერილი დიდი ხსარულით მივლე და უღრმებს მადლობას მოგახსენებთ რეკომენდაციებისთვის თქვენი ნაცნობების, ბატონო პროფესორების - დოქტორ ვ. ვინდისისა და ა. ლესკანის - მიმართ. ლაიფცოგში ჩასვლის შემდეგ ამ ბატონების მოინახულბე თუ ბატონი პროფესორი დოქტორი ვ. ვინდისი, სხვათა შორის, ქართული ენის პეგური ფიზიოლოგიას იკლდეებს, მე წემი შესაძლებლობით დიდი ხამბოყენებით შევიტანდი წვლილს.

წემი უდიდებს სურვადი იქნებოდა, აქ ხარვდაცკით მუშაობას ვაეცნობოდა, მაგრამ საქარისიად კარგად ვერ გაეგნებდა და ვერც ეთხარარაკლებო და მხოლოდ ახლა ვწვებ ვერმანულში, ასე თუ ისე, რამდენამდე ვარკეუებს. რამდენამდე ვოცი, ნ. კორდინის ნაკლუბად მქონდა შესაძლებლობა პ. პარტიის რედაქციის მონახულებასა, რადგან ეთივერ-

სიტუატიონში დღევანდელი უპრეტენზიო ამ დროს ტარდებოდა, როცა რედაქციის დასათვალისწინებლად შეგვება იყო ნებადართული.

რაც შეეხება „ივერიის“ აბონემენტს უცხოეთისათვის, მე არ შემიძლია სუსტად ვითხრათ პირობების შესახებ, მაგრამ, თუ თქვენ ნებას მომცემთ, წერილის საშუალებით საქართველოში გაუვითახავ ამის თაობაზე და მაშინვე გაცნობებთ. მე თითონ მომიღის „ივერია“ და ჩემს თავს ხაიმოყენებას მივანებებ თქვენთვის მისი ხისტიკატურად გამოზნებით.

ხაიმუხაროვ, ზემოთის ხეხებით შეუძლებელი იყო, პატრუცემული ბატონო პროფესორო, თქვენთვის უფრო ადრე რომ მომიწერა და თქვენი თავაზიანობისა და ვურადღების გამო მადლობა რომ გადაიხადა, რადგან უკანასკნელ ხანს თავს რაღაც ცუდად ვგრძნობდი.

ვისურვებთ სრულ ჯანმრთელობას და მოგესალმებით უდრძეს პატივისცემით

ფ. ვოგოტიანიშვილი.

№8

„ლიონში, ელზინგისკაჲს 40მ 20 ნომრისკი 97

დიდად პატრუცემული ბატონო პროფესორო! მე ახლა ღაიფიკოში ვარ და თქვენი საფოსტო ბარათი მიუხსენებდი აქ გამოიშვებოდა. ბატონო პროფესორებო, რომლებთანაც რეკომენდაცია მიმეცია, უკრ არ მიმოხებინა და ვუთქრობ, ამას ამ დღეებში გაეკეთებ.

ვისურვებთ სრულ ჯანმრთელობას და მოგესალმებით გულთადად

ფ. ვოგოტიანიშვილი.

№9

„ლიონში, ელზინგისკაჲს 40მ 3 ნომრისკი 97

დიდად პატრუცემული ბატონო პროფესორო! მივალე თქვენი საფოსტო ბარათი. ბატონო პროფესორებო, რომლებთანაც თქვენ რეკომენდაცია მიმეციათ, უკვე მივინახულე მათ ძალიან მეგობრულად მომიღეს. მე თქვენ დიდად, დიდად ვმადლობთ. ბატონო პროფესორო ვინაშისა თათვის ბარათი გამატანა „Leipziger Zeitung“-ის რედაქციოთან. ბატონო პროფესორ ლეჰმანს არავითარი ურთიერთობა არა აქვს აქაურ პრესასთან და ამიტომ, - როგორც მან მოიხრა, - ამ მიმართულებით დახმარებას ვაქვია არ შეუძლია. ხანდახან „Leipziger Zeitung“-ის რედაქციაში მივდივარ, მაგრამ ეს ვახეით

ნაკლებად მნიშვნელოვანია და, თანაც, რეციალური. მნიშვნელოვანი ვახეით აქ შეიძლება იქნას „Leipz. neueste Nachrichten“ და „Leipz. Tageblatt“. მაგრამ ბატონო პროფესორ ვინაშის არა აქვს პირადი ნაცნობობა ამ ვახეითების რედაქციოებთან და ამიტომ არ შეიძლება ჩემთვის რეკომენდაციების მოცემა.

ღაიფიკოში ნამდვილად შრომისმოყვარე ქალაქია ვახეც სეროიზულად სურს მუშაობა, მისთვის აქ ყოვენი ძალეზ მოსახერხებელია.

არ ვიცი ნამდვილად, ამჟამად ვრაცში პრახანდებით თუ არა, ამ წერილსა და ვახეისაც მარცხ ვრაცში ვახეინ და მართია ამ დეიკარეოს. ვიმედოვნებ, რომ პატივის გამოცხადამ ვარგოთ და ახლა თავს ჯანმრთელობის მხრივ ბევრად უკეთესად ვგრძნობთ.

ღაიფიკოში თქვენი მარად ღრმად პატივისცემული და მადლიერი

ფ. ვოგოტიანიშვილი.

№10

ლიონში, 16.XI.97

დიდად პატრუცემული ბატონო პროფესორო! ხატეკა „ზედა-გორა“ ნიშნავს მწვერვალს (gora = Hügel). „უბედა-უტებოლა“ მომხიარობის „ჰელაუტ“-დან და ნიშნავს მოჭიდებას, აღბათ, ტექსტში დეაბარაკია მახუზუ, რომლის დრო ხაც ბერი აღმაბათი დეეცა და, ასე ვთქვათ, გროვი შექმნეს. ასე რომ, წინადადება: იხეით ზედა-გორა გაიმართა, რომ ვარჩევა არ იყო, ვინ ვის ებღაუტებოდა და ვინ ვისა - შეიძლება ასე გაღაითარეშოის: s ist ein solcher Haufen (möglich - Gipfel) gebildet gewesen, dass man nicht unterscheiden konnte, an wem man sich anklammerte.

ბატონო პროფესორ ვ. ხივერსს ამ დღეებში მივაკითხავ.

გულთადად მოკითხვით თქვენი მარად ვროგული ფ. ვოგოტიანიშვილი.

№11

„ლიონში, ელზინგისკაჲს 40მ 11 ნომრისკი 98

დიდად პატრუცემული ბატონო პროფესორო! თქვენი სურათი მივალე, რისთვისაც დიდ მადლობას მოგახსენებთ.

საქონოდ დიდი დრო ვავიდა მას შემდეგ, რაც ჩემი ამით არ შემოწუხებოდა. რაკილა ვიცი, რომ თქვენ მეტად ღაიფიკებული ხართ, არ მინდობა, ჩემი წერილებით თქვენთვის დრო წაბრთავა.

ღაიფიკების ბოლოს მე წერილი ვაქვია

ერე პროფ. ზივერსს, მაგრამ სახუხი არ მიმდია. საფიქრებელია, იმხანად იგი ლაიფციგში არ იმყოფებოდა, შემდეგ კი, ალბათ, დრო არ პქონდა. უხერხულად ჩაეთვაღუ. პროფესორისთვის მწორედურ რომ მიმეწერა ამ პირადღე მიმენახულებინა იგი, რადგან მისი სურვილის შესახებ დანამდვილებით არაფერი ვიცოდა.

როგორც თქვენ წერთ, ამჟამად „ივერიაში“ უშუალოდ რედაქციისგან დეპულობით.

რაკი თქვენ, ბატონო პროფესორო, ერთერთ წერილში სურვილი გამოთქვით, „ივერიაში“ აბონემენტის პირობების შესახებ გცოდნოდათ, მე ამის შესახებ საქართველოში მივწერე. ჩანს, ამის შედეგია, რომ თქვენთვის გასთვის გამოზავნა დაიწყო.

ყოველ შემთხვევაში, გავზავნით „ივერიაში“ საუკეთესო ნომრებს და ამას კვლავ გაეაგრძელებ, - ცხადია, დიდი სიამოვნებით, - ხანამ თქვენთან მათი მოწოდების შეწყვეტის შესახებ მოითხოვას არ მივიღებ.

ფიქრობ, გერმანიაში კიდევ რამდენიმე ხანს დავრჩები, კრძოდ, მომავალ სემესტრს ლაიფციგში გაეატარებ. მე აქ განსაკუთრებულად მოაწონს.

მინდოდა თქვენთვის მეთხოვა, ბატონო პროფესორო, მაცნობით ვნაში იმ სტამბის ხახული, სადაც ტარბული შროფტი აქვთ. წესი ერთი მეგობარი შემეკითხა ამის შესახებ, მაგრამ რა მისნით აინტერესებს მას ეს, არ ვიცი.

გულთბიად მოკითხვით
მზად თქვენი ერთგული ფ. გოგინიაშვილი“.

N12

“საქართველო, 22.11.38

დიდად პატრეცემული ბატონო პროფესორო! დაახლოებით სამი კვირაა, რაც მე თქვენ მოვწერეთ. ვამლოებებ, რომ თავს კარგად და უანამრთულად გრწობთ.

ერთი კვირის წინ ბატონო პროფესორო ზივერსთან ვიყავი. მან ბეგრები მოისმინა და ჩაიწერა. განსაკუთრებით უცნაურ ყველა მას „ა“. მან სურვილი გამოთქვა, კვლავ მომისმინოს, როგორც კი თავისუფალ დროს გამოაქვს, რასაც მე, წესი მხრბ, სიამოვნებით დავთანხმდები.

გულთბიად მოკითხვით
თქვენი ერთგული ფ. გოგინიაშვილი“.

N13

“საქართველო 24.11.38-საქართველო 15.11

ერთად პატრეცემული ბატონო! მივიღე თქვენი ლა წერილი, რომელშიც

დიდად მასიამოვნა, რადგან თქვენ ბატონობებით, რომ ვითიდან აქ, leipzig-ში, გამოივლით. ვიმედოვნებ, რომ, თუ დრომ ნება მოვცათ, მოზრახნებით და რომ ამის გამო მე შექნება დიდი სიამოვნება თქვენი ნახვისა.

მამ ნახვამდის.

თქვენი დრმად პატრეცემული

ფ. გოგინიაშვილი 16.IV.98“.

N14

“საქართველო 25.IV.38

დიდად პატრეცემული ბატონო პროფესორო! რაკი თქვენ გაინტერესებთ უმნიშვნელოვანესი რუსული ეურნალები და გასუთებო, ასეთებად მიიწერე შემდეგ გამოცემებს:

- ერნალები: Русское Богатство
- Наблюдатель
- Русская Мысль (მოსკოვი)
- Северный Вестник
- Мир Божий
- Вестник Европы
- გასუთები: свое Время
- Новости
- Свет
- Гражданин
- Неделя
- Биржевые Ведомости
- С. Петербургские Ведомости
- Русские Ведомости
- Московские Ведомости

(საქართველოში)

მინდოდა თქვენთვის სხეებიც დამეხახელებინა, როგორცია, მაგალითად, Родина, Сын Отечества... და ა.შ. მაგრამ ამით და მტკიებს რუსეთში არ სულ არა აქვთ გაელენა, ან მტკიად უმნიშვნელონი არიან.

მე, ცხადია, მტკიად გავიხარებ იმით, თქვენს წამოშობს თუ შევიღებ, და ვთხოვთ, თუკი ეს თქვენ არ გეგრჯით, იგი გამოამოზავნეთ.

თქვენი ერთგული ფ. გოგინიაშვილი“.

ამ წერილიდან ჩანს, რომ გოგინიაშვილი საქმიად კარგად იცნობს რუსულ პრესას, ისე რომ, ეურნალ-გასუთების წონისა და გაელენიანობის შეფასებაც ძალეუმ.

(გაგრძელება იქნება)

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის არჩ. ჩიჭობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ფილოლოგიის მეცნიერებათა სადისერტაციო საბჭომ (პ. 10, 09 № 6; თავმჯდომარე პროფ. ბ. კვარაცხელია)

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი მიანიჭა

ნოდარ აკდმოტელაშვილი

დისერტაციის თემა: ხუნძურ-ანდიურ-დიდოურ ენათა ფონოლოგიური სისტემის ისტორიულ-შედარებითი ანალიზი

ოფიციალური ოპონენტები:

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი გენადი ბურჭულაძე
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი კოტე ჭრულაშვილი
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი-ტარიელ სიხარულიძე

დისერტაციის დაცვა გაიმართა 2002 წლის 28 მაისს.

გერნალ ბურჯია ერთგნობას" განვიღვა და შემოქმედებით ჩვეულებრივ შეხვედრებზე გაიმართა ცხინვალის სახელმწიფო უნივერსიტეტის (2002 წ. 16 მაის) და ოსტ სიღნაღის ფილიალის (23 მაის). თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და ბ. კორბენაძის საზოგადოების ერთობლივ სამეცნიერო კონფერენცია გაიმართა 31 მაისს.
გრაცულ ინფორმაციებს მომწოდებო ნომერში შემოგთავაზებთ.

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სადისერტაციო საბჭომ (პ. 10, 02 № 7;) თავმჯდომარე აკადემიკოსი თ. გამყრელიძე)

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი მიანიჭა

პაპაძე მხარაშანიძე

დისერტაციის თემა: საერთაშორისო სახელეო კოლხურ (ზანურ) ენაში (მეგრული ტოპონიმების, ანთროპონიმებისა და ზოონიმების მასალების მიხედვით)

ოფიციალური ოპონენტები: ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ზურაბ კუშმურაძე

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ნათელა ქუთელია
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი თეიმურაზ გვანცელაძე
დისერტაციის დაცვა გაიმართა 2002 წლის 5 ივნისს

ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხი მიანიჭა

ნათელა მხარაშანიძე

დისერტაციის თემა: ზნისწინი საშუალო ქართულში სამეცნიერო ხელშედაცვლი: ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ელენე ბაბუნაშვილი

ოფიციალური ოპონენტები: ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი იზაბელა ჭობალავა
ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი, დოცენტი თინათინ ბოლქვაძე
დისერტაციის დაცვა გაიმართა 2002 წლის 8 მაისს.

მოუხსნიერთა პაპარაკაძე

იპ. შარაშანიძე, 4 წელს

იანო დედას ეხვეწება:

— დედოკო, მოკლესუფიანი შარავლი ჩამაციო, ჩაა..

იანო ქუჩაში მამიდაშვილთან ერთად მიღის. მარჯვენა ხელში სითამაშო უქირავს. უცებ მამიდაშვილი მარჯვენა მხრიდან დაუდგა და ზელის მოკლდება სცადა. იანო ეტბენება: — მოიცა, ქერ მეორე ხელში გადავიჭირო.

პატარა იანო თამაშობს. წიგნი გადაშალა და დედას უთხრა:

— ახლა დაიწყო ჩემი სწავლობა.

იანოს კარგად ახსოვს, რომ დედას დიდი მუცელი ჰქონდა და მერე პატარა დაიკო მოუყვანა. დაიკო უკვე გაიზარდა, იანო კი დედას ეხვეწება:

— დედოკო, ბევრი ჭამე რა, მუცელი რომ გაგეზარდოს და პატარა ბაია მომიყვანო!

პატარა ბავშვებს ხშირად აშინებენ: თი, ბუა მოვა, თი, გუდიანი კაცი მოვა, ჩქარა შევამე! თი, წრეწუნა მოვა... და ა. შ. ასეა იანოც.

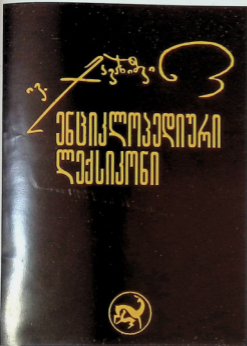
ახალი წლის ღამეს 12 საათზე, ატყდა ბათქაბუთქი, ხმაური და ნათება. დედა ალტაცებით ეტბენება:

— თი, იანო ახლა ახალი წელი მოვა! იანო შეშინებულა:

— არ შინდა, შეშინია მე ახალი წელის! მაგრამ ავლადფერი რომ დამთავრდა, იანო კითხლობს:

— აბა, სად არის ახალი წელი?

... საქართველოში ახალი პერიოდი აქამდე არასოდეს გამოცემულა. ხაფანგებში მკობილი ნაპოლეონის ენციკლოპედია, რუსეთში - მუშების, უკრაინაში - შვეიცარიის, მუცხრანობის კი ახელი რამ თურმე არსად შეუძენიათ.

ბუდინ ჩანს, თუ რას ნიშნავს საქართველოსათვის ივანე ჯავახიშვილი...
გაზეთი „თბილისი“, № 56, 2002 წ.

წიგნი გამოსცა ივ. ჯავახიშვილის ხაზ. თბილისის ხას-ულმწიფო უნივერსიტეტმა, შთაფარი რედაქტორი - ბაკაფშაიოსი
ა.ო.მ.მ. მარტაშვილი.

„საკითხავნი ყვარულიათხის.. გამოსცა კაცინათქლავ“. გამომცემელი და შთაფარი რედაქტორი ბაკაში ბრმბაკმ.

6p/61/4 1-

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ
ՊԱՐԼԱՄԵՆՏ

